

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

62. årgang

6. november 2019

Indhold

II Meddelelser

MEDDELELSER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER, KONTORER OG AGENTURER

Europa-Kommissionen

2019/C 375/01	Meddelelse fra Kommissionen Kommissionens meddelelse om beregning af kapitalomkostningerne ved eksisterende infrastruktur i forbindelse med Kommissionens gennemgang af nationale meddelelser i den elektroniske kommunikationssektor i EU ⁽¹⁾	1
2019/C 375/02	Beslutning om ikke at gøre indsigelse mod en anmeldt fusion (Sag M.9544 — Brookfield/Johnson Controls Autobatterie) ⁽¹⁾	12

IV Oplysninger

OPLYSNINGER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER, KONTORER OG AGENTURER

Europa-Kommissionen

2019/C 375/03	Euroens vekselkurs — 5. november 2019	13
2019/C 375/04	afgivet af Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål på det første møde den 5. juli 2019 om et udkast til afgørelse i sag AT.39711 — Qualcomm (underbud) Udtalelse Referent: Spanien	14
2019/C 375/05	Udtalelse afgivet af Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål på det andet møde den 15. juli 2019 om et udkast til afgørelse i sag AT.39711 — Qualcomm (underbud) Referent: Spanien	15
2019/C 375/06	Høringskonsulentens endelige rapport Qualcomm (underbud) (AT.39711)	16
2019/C 375/07	Resumé af Kommissionens afgørelse af 18. juli 2019 om en procedure i henhold til artikel 102 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og artikel 54 i EØS-aftalen (Sag AT.39711 — Qualcomm (underbud)) (meddelt under nummer C(2019) 5361) ⁽¹⁾	25

⁽¹⁾ EØS-relevant tekst.

PROCEDURER VEDRØRENDE GENNEMFØRELSEN AF KONKURRENCEPOLITIKKEN

Europa-Kommissionen

2019/C 375/08	Anmeldelse af en planlagt fusion (Sag M.9331 — Danaher/GE Healthcare Life Sciences Biopharma) ⁽¹⁾	28
---------------	---	----

ANDET

Europa-Kommissionen

2019/C 375/09	Offentliggørelse af en ansøgning om godkendelse af en væsentlig ændring af varespecifikationen i henhold til artikel 50, stk. 2, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer	30
---------------	--	----

⁽¹⁾ EØS-relevant tekst.

II

(Meddelelser)

MEDDELELSER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER,
KONTORER OG AGENTURER

EUROPA-KOMMISSIONEN

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

Kommissionens meddelelse om beregning af kapitalomkostningerne ved eksisterende infrastruktur i forbindelse med Kommissionens gennemgang af nationale meddelelser i den elektroniske kommunikationssektor i EU

(EØS-relevant tekst)

(2019/C 375/01)

1. Indledning

1. I denne meddelelse fremlægges Kommissionens metode til estimering af de vægtede gennemsnitlige kapitalomkostninger (WACC) ⁽¹⁾ som reference i forbindelse med gennemgangen af udkast til foranstaltninger, der er meddelt af de nationale tilsynsmyndigheder i henhold til artikel 7 i rammedirektivet, som er en del af EU's regelværk for elektronisk kommunikation (rammebestemmelserne) ⁽²⁾. Fra og med den 21. december 2020 erstatter artikel 32 i den nye europæiske kodeks for elektronisk kommunikation ⁽³⁾ rammedirektivets artikel 7.

⁽¹⁾ WACC repræsenterer den værdi, som investoren skal kompenseres for ved en investering. I forbindelse med regulering af telekommunikationssektoren beregnes WACC af den relevante nationale tilsynsmyndighed og lægges til den maksimalt tilladte engrospris, som den regulerede udbyder kan opkræve for adgang til sin infrastruktur. En udførlig forklaring af WACC-begrebet kan ses i afsnit 2 i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne meddelelse.

⁽²⁾ De gældende rammebestemmelser består af i) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF af 7. marts 2002 om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (rammedirektivet) (EFT L 108 af 24.4.2002, s. 33) som ændret ved direktiv 2009/140/EF (EUT L 337 af 18.12.2009, s. 37) og forordning (EF) nr. 544/2009 (EUT L 167 af 29.6.2009, s. 12), ii) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/20/EF af 7. marts 2002 om tilladelser til elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (tilladelsesdirektivet) (EFT L 108 af 24.4.2002, s. 21), iii) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/19/EF af 7. marts 2002 om adgang til og samtrafik mellem elektroniske kommunikationsnet og tilhørende faciliteter (adgangsdirektivet) (EFT L 108 af 24.4.2002, s. 7), iv) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/22/EF af 7. marts 2002 om forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (forsyningspligtdirektivet) (EFT L 108 af 24.4.2002, s. 51) og v) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 531/2012 af 13. juni 2012 om roaming på offentlige mobilkommunikationsnet i Unionen (EUT L 172 af 30.6.2012, s. 10) som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2015/2120 af 25. november 2015 (EUT L 310 af 26.11.2015, s. 1) og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/920 af 17. maj 2017 (EUT L 147 af 9.6.2017, s. 1).

⁽³⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/1972 af 11. december 2018 om oprettelse af en europæisk kodeks for elektronisk kommunikation (kodeksen) (EUT L 321 af 17.12.2018, s. 36). I henhold til kodeksens artikel 124, stk. 1, skal medlemsstaterne vedtage nationale gennemførelsesforanstaltninger senest den 21. december 2020 og anvende dem fra den dato. Henvvisninger i gældende love og administrative bestemmelser til de direktiver, der ophæves ved kodeksen, gælder som henvvisninger til kodeksen.

2. WACC måler en virksomheds kapitalomkostninger. I overensstemmelse med økonomisk teori ⁽⁴⁾ er kapitalomkostningerne de offeromkostninger, der er forbundet med at foretage en specifik investering i stedet for en anden investering med samme risiko. Kapitalomkostningerne er således den forrentning, der kræves af en virksomhed for at foretage en given investering. Kapitalomkostningerne kan opdeles i egenkapital- og gældsomkostninger, afhængigt af finansieringskilden.
3. De nationale tilsynsmyndigheder bruger WACC i forbindelse med reguleringen af udbydere med en stærk markedsposition (SMP). De nationale tilsynsmyndigheder kan pålægge priskontrolforpligtelser for udbud af bestemte former for samtrafik og/eller adgang i situationer, hvor der er mangel på effektiv konkurrence. I tilfælde af priskontrol tager de nationale tilsynsmyndigheder hensyn til udbyderens investeringer og tillader en rimelig forrentning ⁽⁵⁾.
4. I forbindelse med artikel 7-meddelelser har Kommissionen konstateret betydelige forskelle i estimeringen af WACC for tjenester, der leveres via elektroniske kommunikationsnet. Der er ikke kun manglende konsekvens mellem medlemsstaterne, men også over tid (dvs. den samme nationale tilsynsmyndighed anvender forskellige metoder på forskellige tidspunkter). Kommissionen mener, at en sådan metodisk inkonsekvens risikerer at fordreje incitamenterne til at investere i det digitale indre marked ⁽⁶⁾ og at undergrave udviklingen af det indre marked ved at hindre, at der skabes ensartede vilkår for investeringer i elektroniske kommunikationsnet ⁽⁷⁾.
5. Rammebestemmelserne har til formål at sikre, at de nationale tilsynsmyndigheder bidrager til udviklingen af det indre marked ved at samarbejde med hinanden og med Kommissionen om at sikre udviklingen af en konsekvent reguleringspraksis og en konsekvent anvendelse af rammebestemmelserne ⁽⁸⁾. I overensstemmelse med rammebestemmelsernes mål har denne meddelelse til formål at sikre større ensartethed i WACC-beregninger i hele Unionen.
6. Meddelelsens omfang er begrænset til WACC-beregningen for eksisterende infrastruktur. I denne meddelelse forstås ved »eksisterende infrastruktur« en SMP-udbyders infrastruktur, der ikke er omfattet af en præmie for næstegenerationsnetadgang (NGA) ⁽⁹⁾. Meddelelsen omhandler ikke anvendeligheden eller beregningen af NGA-risikopræmier, og der gøres ingen overvejelser over, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at pålægge priskontrolforpligtelser for nye net med meget høj kapacitet som defineret i kodeksens artikel 2, stk. 2 ⁽¹⁰⁾.
7. I overensstemmelse med målene i rammebestemmelserne bør de nationale tilsynsmyndigheder, BEREC og Kommissionen alle bidrage til udviklingen af det indre marked ved at fremme en konsekvent reguleringstilgang og en konsekvent anvendelse af rammebestemmelserne ⁽¹¹⁾. De nationale tilsynsmyndigheder bør også anvende objektive, gennemsigelige, ikkediskriminerende og forholdsmæssige reguleringsprincipper ⁽¹²⁾.
8. I overensstemmelse med målene i rammebestemmelserne er denne meddelelse baseret på følgende fire reguleringsprincipper: i) *konsekvens* i den metode, der anvendes til at bestemme parametrene i WACC-formlen, ii) *forudsigelighed i reguleringen* for at begrænse uventede variationer i reguleringstilgangen og i værdien af parametrene over tid iii) fremme af *produktive* investeringer og innovation i ny og forbedret infrastruktur under hensyntagen til den risiko, som de investerende virksomheder påtager sig, og iv) *gennemsigelighed* i metoden til at bestemme den rimelige forrentning af deres investeringer, så unødvendig kompleksitet undgås.

⁽⁴⁾ Se f.eks. Brealey, Meyers og Allen, Principles of Corporate Finance, McGraw Hill, 2014, kapitel 9.

⁽⁵⁾ I henhold til rammedirektivets artikel 13. Se også Kommissionens henstilling 2013/466/EU af 11. september 2013 om sammenhængende forpligtelser vedrørende ikkediskriminering og metoder til beregning af omkostninger for at fremme konkurrencen og forbedre investeringsmiljøet for bredbånd (EUT L 251 af 21.9.2013, s. 13) om omstændigheder, hvorunder prisfleksibilitet på engrosniveau kan begrundes, og fra den 21. december 2020 kodeksens artikel 74.

⁽⁶⁾ Strategien for det digitale indre marked (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/shaping-digital-single-market>) har til formål at sikre adgang til onlineaktiviteter for enkeltpersoner og virksomheder på betingelser, der sikrer fair konkurrence samt forbruger- og databeskyttelse.

⁽⁷⁾ I overensstemmelse med de mål, der er fastsat i rammedirektivets artikel 8, stk. 2, litra b) og c).

⁽⁸⁾ I overensstemmelse med det mål, der er fastsat i rammedirektivets artikel 7, stk. 2, og artikel 8, stk. 3, litra d).

⁽⁹⁾ I meddelelsen tages der ikke stilling til, hvorvidt der er behov for yderligere præmier for specifikke investeringer (f.eks. NGA-net). Se i denne forbindelse Kommissionens henstilling 2010/572/EU af 20. september 2010 om reguleret adgang til næste generation af accesnet (NGA-net) (NGA-henstillingen) (EUT L 251 af 25.9.2010, s. 35), særlig betragtning 25 og bilag I. Den lavere risikoprofil for investering i FTN (fiber til noden)/VDSL (sammenlignet med FTH (fiber til hjemmet)) er omhandlet i NGA-henstillingens bilag I, afsnit 6. I sådanne tilfælde er NGA-net omfattet af eksisterende infrastruktur.

⁽¹⁰⁾ Kodeksen pålægger Sammenslutningen af Europæiske Tilsynsmyndigheder inden for Elektronisk Kommunikation (BEREC) senest den 21. december 2020 at udstede retningslinjer for de kriterier, som et net skal opfylde for at blive betragtet som et net med meget høj kapacitet. Desuden indeholder kodeksen en række bestemmelser om migreringsprocessen fra eksisterende infrastruktur til nye net med meget høj kapacitet, f.eks. i artikel 81.

⁽¹¹⁾ Se rammedirektivets artikel 8, stk. 3, litra d), og artikel 8, stk. 5, litra a).

⁽¹²⁾ Se rammedirektivets artikel 8, stk. 5.

9. Formålet med denne meddelelse er at nå disse mål og bidrage til en stabil reguleringsmæssig ramme, der støtter produktive investeringer i elektroniske kommunikationsnet i Unionen til gavn for slutbrugerne. Det vil modvirke, at investeringer fordrejes af inkonsekvens i de nationale tilsynsmyndigheders tilgang over tid og i hele Unionen, hvilket kan skade det digitale indre markeds funktion.
10. Med denne meddelelse søger Kommissionen at skabe større gennemsækelighed og forudsigelighed i sin politik og beslutningstagning inden for regulering af elektronisk kommunikation. Værdierne for hver WACC-parameter blive beregnet og offentliggjort årligt på grundlag af metoden i denne meddelelse. Kommissionen vil anvende disse værdier som reference i forbindelse med gennemgangen af udkast til foranstaltninger, der er meddelt i henhold til rammedirektivets artikel 7.
11. Denne meddelelse vil sammen med den årlige offentliggørelse af de WACC-parameterværdier, der er i overensstemmelse hermed, sikre større gennemsækelighed i Kommissionens vurdering af kapitalomkostningerne, når dette er et led i de foranstaltninger, der meddeles Kommissionen efter rammedirektivets artikel 7.
12. Denne meddelelse og det ledsagende arbejdsdokument foregriber ikke den fortolkning, som Kommissionen kan anlægge med hensyn til kapitalomkostningerne i andre økonomiske sektorer.

2. Estimering af de vægtede gennemsnitlige kapitalomkostninger (WACC)

13. WACC beregnes som et vægtet gennemsnit af omkostningerne ved en virksomheds to finansieringskilder: gæld og egenkapital. Vægtningen afspejler den relative andel af hver finansieringskilde i virksomhedens samlede værdi:

$$\text{WACC} = R_E \times \frac{E}{D + E} + R_D \times \frac{D}{D + E}$$

hvor:

— R_E er egenkapitalomkostningerne

— R_D er gældsomkostningerne

— E er egenkapitalværdien, idet $\frac{E}{D + E}$ er andelen af egenkapital i virksomhedens værdi ($D+E$), og

— D er gældsværdien, idet $\frac{D}{D + E}$ er andelen af gæld i virksomhedens værdi ($D+E$).

2.1. Egenkapitalomkostninger

14. Egenkapitalomkostninger er det afkast, som en virksomhed skal levere til sine aktionærer for at kompensere for risikoen ved at investere/eje en del af virksomheden. Den mest almindelige metode til at estimere egenkapitalomkostninger er Capital Asset Pricing-modellen (CAPM) ⁽¹³⁾. Alle nationale tilsynsmyndigheder i den elektroniske kommunikationssektor estimerer egenkapitalomkostningerne ved hjælp af CAPM. Det skyldes primært, at CAPM-beregningsmetoden er forholdsvis enkel at foretage, og at den har været benyttet i lang tid (sammenlignet med andre alternativer) ⁽¹⁴⁾. Kommissionen mener, at dette er den rette tilgang til at fremme en forudsigelig og ensartet metode i alle nationale tilsynsmyndigheder.

⁽¹³⁾ W.F. Sharpe, »Capital Asset Prices: A Theory of Market Equilibrium under Conditions of Risk«, The Journal of Finance, bind 19 (september 1964), s. 425-442 og J. Lintner, »The Valuation of Risk Assets and the Selection of Risky Investments in Stock Portfolios and Capital Budgets«, The Review of Economics and Statistics, bind 47 (februar 1965), s. 13-37.

⁽¹⁴⁾ Se yderligere oplysninger i afsnit 2.1 i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne meddelelse.

15. Ifølge CAPM er investorer på et konkurrencepræget marked villige til at besidde risikable aktier, hvis afkastet er større end det mulige afkast af et risikofrit aktiv (den risikofrie rente, RFR) ⁽¹⁵⁾. Dette ekstra afkast kaldes markedsrisikopræmien eller aktierisikopræmien (ERP) ⁽¹⁶⁾.
16. Ifølge CAPM kan risiciene grundlæggende opdeles i to kategorier:
 - *Specifikke eller diversificerbare risici* ⁽¹⁷⁾: risici, der kan fjernes ved diversificering. Specifikke risici påvirker typisk en enkelt virksomhed eller sektor, f.eks. en ændring i prisen på et input, der anvendes af en virksomhed eller sektor.
 - *Systematiske eller ikkediversificerbare risici* ⁽¹⁸⁾: risici, der påvirker alle virksomheder i økonomien, f.eks. ændringer i rentesatser og generelle prisniveauer eller makroøkonomiske chok på efterspørgselssiden.
17. Ifølge CAPM bør der ved estimeringen af kapitalomkostningerne ikke tages hensyn til specifikke eller diversificerbare risici. Dette skyldes, at investorer på velfungerende kapitalmarkeder bør være i stand til at reducere sådanne risici ved at besidde en diversificeret investeringsportefølje ⁽¹⁹⁾.
18. Systematiske risici kan derimod ikke reduceres gennem diversificering. Derfor afspejler de estimerede kapitalomkostninger i CAPM-modellen kun kompensationen for systematiske risici.
19. Ifølge CAPM-modellen er egenkapitalomkostningerne lig med summen af RFR og ERP ganget med betakoefficienten ⁽²⁰⁾. Betakoefficienten medtages for at tage højde og justere for aktiernes specifikke følsomhed over for markedsudsving.
20. I denne forbindelse beregnes egenkapitalomkostningerne i CAPM-modellen på følgende måde:

$$R_E = RFR + \beta \times ERP$$
 hvor:
 - R_E er egenkapitalomkostningerne
 - RFR er den risikofrie rente
 - β er betaværdien, og
 - ERP er aktierisikopræmien.

2.2. Gældsomkostninger

21. Gældsomkostninger kan måles direkte som den rente, virksomheden betaler af sin gæld, men udtrykkes ofte som summen af RFR og en gældspræmie:

$$R_D = RFR + \text{Gældspræmie}$$
 hvor:
 - R_D er gældsomkostningerne
 - RFR er den risikofrie rente og

⁽¹⁵⁾ Det afkast, investorernes kræver af en risikofri investering.

⁽¹⁶⁾ Det afkast ud over RFR, som investorerne forventer for den yderligere risiko, der er forbundet med en markedsinvestering.

⁽¹⁷⁾ Specifikke risici kaldes også *usystematiske risici*, *restrisici*, *unikke risici* eller *diversificerbare risici*.

⁽¹⁸⁾ Systematiske risici kaldes også *markedsrisici* eller *ikkediversificerbare risici*.

⁽¹⁹⁾ Diversificering fungerer, fordi kurserne på forskellige aktier ikke alle bevæger sig i samme retning (statistisk set er ændringer i aktiekurserne ikke fuldstændig korrelerede). I en diversificeret investeringsportefølje vil bevægelser af individuelle aktiver sandsynligvis blive kompenseret af bevægelser af andre aktiver i porteføljen på lang sigt.

⁽²⁰⁾ Betaværdien er kovariansen mellem afkastet af et aktiv (typisk virksomhedens markedsværdi) og markedsafkastet (typisk markedsværdien af et aktieindeks, der repræsenterer hele markedet eller økonomien) divideret med variansen af markedsafkastet. Aktier med betaværdier på over 1,0 forstærker de samlede bevægelser på markedet, mens aktier med betaværdier på mellem 0 og 1,0 reducerer de samlede bevægelser på markedet. F.eks. betyder en betaværdi på 0,5, at værdien af en investering ved et markedsfald på 1 % forventes at falde med 0,5 %. En betaværdi på 1,5 betyder, at værdien af en investering ved et markedsfald 1 % forventes at falde med 1,5 %.

- gældspræmien er det ekstra afkast ud over RFR, som långivere kræver af en virksomhed med en bestemt kreditrisiko.

2.3. Estimering af WACC-parametre

22. Formlen til estimering af WACC er:

$$WACC = \left[\left(\frac{E}{D+E}\right) \times (RFR + \beta \times ERP)\right] + \left[\left(\frac{D}{D+E}\right) \times (RFR + \text{Gældspræmie})\right]$$

23. Der er to sæt metodeantagelser, der påvirker de WACC-værdier, som estimeres af de nationale tilsynsmyndigheder i hele Unionen. Nogle antagelser er fælles for flere parametre (f.eks. længden af gennemsnitsperioden), mens andre er specifikke for en bestemt parameter i WACC-formlen (f.eks. justering af den estimerede betaværdi). Desuden skal der skelnes mellem to typer parametre: dem, der afspejler generelle økonomiske forhold (RFR og ERP), og dem, der afspejler forhold, som påvirker specifikke virksomheder (eller erhvervssektorer) (gældspræmie, betaværdi og gearing ⁽²¹⁾).
24. De følgende afsnit vedrører begge metodeantagelser: fælles for flere parametre kontra specifikke for enkelte parametre og generelle økonomiske forhold kontra virksomhedsspecifikke forhold.

3. Antagelser, der er fælles for flere WACC-parametre

25. De følgende underafsnit beskriver antagelser, der er fælles for flere WACC-parametre.

3.1. Længden af gennemsnitsperioden

26. Gennemsnitsperioden er den referenceperiode, som tilsynsmyndighederne anvender til at udlede en gennemsnitsværdi for RFR, betaværdien og gældsomkostningerne.
27. For at sikre en ensartet estimering af WACC-parametrene finder Kommissionen det hensigtsmæssigt at anvende den samme gennemsnitsperiode for alle parametre. Længere gennemsnitsperioder vil sandsynligvis gøre parameter-værdierne mere forudsigelige og stabile, dog på bekostning af lavere statisk effektivitet. En 5-årig gennemsnitsperiode, som oftest anvendes af de nationale tilsynsmyndigheder, vil sandsynligvis skabe den rette balance mellem forudsigelighed og effektivitet ⁽²²⁾.

3.2. Gennemsnitsmetoden

28. Tilsynsmyndighederne skal ved estimeringen af WACC-parametre beslutte, hvilken gennemsnitsmetode der skal anvendes. De anvender typisk i) et aritmetisk gennemsnit, ii) et geometrisk gennemsnit eller iii) en median.
29. Kommissionen mener, at det aritmetiske gennemsnit er den bedst egnede metode til at estimere WACC-parametrene. For det første vil anvendelsen af en fælles gennemsnitsmetode frem for flere forskellige metoder sandsynligvis skabe større gennemsnitlighed for aktionærerne. For det andet er det aritmetiske gennemsnit den mest udbredte metode og den, der er nemmest at beregne ⁽²³⁾.

⁽²¹⁾ Gearing måler en virksomheds fremmedfinansiering. Den sammenligner størrelsen af gældsfinansieringen med størrelsen af ejerens egenkapital. Gearingen bestemmer vægten af gælds- og egenkapitalomkostningerne i WACC. Der redegøres nærmere for gearing i punkt 5.3 i denne meddelelse.

⁽²²⁾ Se yderligere oplysninger i afsnit 5.1.1 (navnlig 5.1.1.4) i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne meddelelse.

⁽²³⁾ Se afsnit 5.1.2 i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne meddelelse.

3.3. Prøvetagningsperiodens frekvens

30. Tilsynsmyndighederne anvender typisk en daglig, ugentlig eller månedlig observationsfrekvens til at estimere RFR, betaværdien og gældspræmien. Valget af observationsfrekvens afgør sammen med længden af gennemsnitsperioden stikprøvens størrelse og kan derfor påvirke parameterværdierne og i sidste ende den endelige WACC-værdi.
31. Det sikrer konsekvens, at alle parametre vurderes ved brug af samme observationsfrekvens. En ugentlig frekvens vil sandsynligvis være et effektivt valg, da den kombineret med en 5-årig gennemsnitsperiode formentlig vil give tilstrækkelige observationer til at foretage et pålideligt estimat og afhjælpe eventuelle problemer med (eventuel) lav aktielikviditet.

4. Parametre, der afspejler generelle økonomiske forhold

32. To WACC-parametre afspejler generelle økonomiske forhold: den risikofrie rente og aktierisikopræmien.

4.1. Den risikofrie rente (RFR)

33. RFR er den forventede forrentning af en risikofri investering. For at en investering kan være risikofri, skal risikoen for misligholdelse af betalinger være nul, og der skal ikke være nogen geninvesteringsrisiko (dvs. investor kan geninvestere fremtidige rentebetalinger til samme forrentning, som da aktivet blev købt første gang). De nationale tilsynsmyndigheder anslår typisk RFR ud fra afkastet af nationale statsobligationer.
34. Afkastet af statsobligationer vil sandsynligvis nøje afspejle den pågældende nationale RFR. Kommissionen mener, at anvendelsen af nationale statsobligationer sammen med en konsekvent metode vil sikre, at forskellene i RFR afspejler de faktiske forskelle i finansieringsvilkårene mellem medlemsstaterne.
35. De nationale tilsynsmyndigheder anvender ofte statsobligationer med en restløbetid ⁽²⁴⁾ på 10 år. Afkastet af 10-årige obligationer har en tendens til at være mindre volatilt end afkastet af mere kortfristede obligationer, og det stemmer bedre overens med de langsigtede investeringer i elektroniske kommunikationsnet. Kommissionen anser dem derfor for at være det mest hensigtsmæssige benchmark i denne meddelelse ⁽²⁵⁾.
36. For at sikre konsekvens i estimeringen af RFR foretrækkes én enkelt, pålidelig, gennemsigtig og lettilgængelig kilde til oplysninger om afkast af statsobligationer (f.eks. Eurostat ⁽²⁶⁾). Det er ikke nødvendigt at justere for centralbankens kvantitative lempelsesprogrammer ⁽²⁷⁾.

4.2. Aktierisikopræmien (ERP)

37. ERP er det forventede aktieafkast ud over RFR, dvs. det forventede merafkast ved at besidde risikable aktier sammenlignet med afkastet ved at besidde risikofrie aktiver. ERP kompenserer for den øgede risiko ved at investere i egenkapital frem for i et risikofrit aktiv.

⁽²⁴⁾ Restløbetiden er den tid, der resterer, inden obligationen skal tilbagebetales. Ved obligationers »løbetid« forstår gennem hele meddelelsen »restløbetid«.

⁽²⁵⁾ Se afsnit 5.2.1.3 og afsnit 5.2.1.4 i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne meddelelse.

⁽²⁶⁾ Eurostat offentliggør månedligt afkastet på 10-årige statsobligationer for hver medlemsstat (se <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=teimf050>).

⁽²⁷⁾ Se afsnit 5.2.2 i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne meddelelse.

38. Kommissionen har konstateret forskelle i de tilgange, som tilsynsmyndighederne anvender til at estimere ERP, idet nogle anvender et EU-benchmark, mens andre anvender en national ERP eller en kombination af begge. Den generelle EU-ERP er i overensstemmelse med den empiriske dokumentation, der viser, at de finansielle markeder i Unionen er mere og mere integrerede (som det fremgår af deres øgede korrelation), og at de derfor har sammenfaldende ERP'er ⁽²⁸⁾. Det er også i overensstemmelse med den dokumentation, der viser, at investorer i EU's telekommunikationssektor ikke udviser hjemlandsfavorisering, idet en betydelig andel af aktionærerne i virksomhederne i den elektroniske kommunikationssektor er ikkestatsborgere ⁽²⁹⁾. Kommissionen finder derfor, at det i denne meddelelse er hensigtsmæssigt at operere med én generel EU-ERP. I overensstemmelse med den tilgang, der oftest anvendes af tilsynsmyndighederne, finder Kommissionen det desuden hensigtsmæssigt at estimere denne EU-ERP ved hjælp af historiske serier af markedspræmier i medlemsstaterne.

5. Virksomhedsspecifikke parametre

39. Nogle WACC-parametre tager højde for generelle økonomiske forhold (RFR og ERP), mens andre (betaværdi, gearing og gældspræmie) afspejler de økonomiske forhold for den specifikke virksomhed, som tilsynsmyndigheden estimerer WACC for.
40. Ved bestemmelsen af værdierne for virksomhedsspecifikke WACC-parametre tager tilsynsmyndighederne typisk udgangspunkt i en gruppe af virksomheder i den elektronisk kommunikationssektor (»peer-gruppe«), der som regel omfatter deres nationale SMP-udbydere. De nationale tilsynsmyndigheder anvender parameterværdierne for virksomhederne i peer-gruppen som reference til at bestemme passende værdier for virksomhedsspecifikke parametre i deres reguleringsforanstaltninger.
41. Det første vigtige trin i estimeringen af virksomhedsspecifikke parametre er at fastlægge kriterierne for udvælgelse af de virksomheder, der skal indgå i peer-gruppen.

5.1. Kriterier for udvælgelse af peer-gruppen

42. For så vidt angår peer-gruppen er børsnoterede virksomheder med likvidt handlede aktier ⁽³⁰⁾ de mest velegnede. Desuden er virksomheder, der ejer infrastruktur til elektronisk kommunikation frem for at leje den, og som har deres vigtigste aktiviteter i Unionen, bedst egnede til beregning af en WACC i overensstemmelse med målene i denne meddelelse.
43. Af hensyn til effektiviteten bør peer-gruppen begrænses til virksomheder med en »investment grade«-kreditvurdering ⁽³¹⁾ og virksomheder, der ikke er involveret i større fusioner eller overtagelser, da sidstnævnte vil påvirke en virksomheds værdi på en måde, der er uafhængig af dens underliggende systematiske risiko.
44. Følgende kriterier vil således være i overensstemmelse med de reguleringsprincipper, der præsenteres i denne meddelelse. De virksomheder, der er udvalgt til peer-gruppen:
- er børsnoterede og har likvidt handlede aktier
 - ejer og investerer i infrastruktur til elektronisk kommunikation
 - har deres vigtigste aktiviteter i Unionen
 - har en »investment grade«-kreditvurdering og

⁽²⁸⁾ Se afsnit 5.2.1.3 og afsnit 5.2.1.4 i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne meddelelse.

⁽²⁹⁾ Se afsnit 5.2.2.3 i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne meddelelse.

⁽³⁰⁾ Aktier, der handles i begrænset omfang, afslører ikke altid de underliggende virksomheders korrekte og ajourførte værdi, fordi de ikke let kan sælges uden en væsentlig prisændring. De har også en tendens til at være mere volatile end de likvide aktier.

⁽³¹⁾ En »investment grade«-kreditvurdering afhænger af det specifikke kreditvurderingsbureau: For Moody's svarer »investment grade« til kreditvurderinger fra Aaa til Baa3, og for Standard and Poor's til kreditvurderinger fra AAA til BBB.

— er ikke og har ikke for nylig været involveret i større fusioner eller overtagelser.

5.2. Egenkapitalbetaværdien

45. Ifølge CAPM afspejler egenkapitalbetaværdien den systematiske risiko, som en virksomhed står over for i forhold til den gennemsnitlige virksomhed på markedet. I praksis estimeres egenkapitalbetaværdien ved hjælp af en regressionsanalyse, dvs. ved at anslå korrelationen mellem afkastet af en virksomheds aktie og afkastet af et markedsindeks (der i princippet giver et billede af økonomien som helhed).
46. Et europæisk markedsindeks stemmer bedre overens med anvendelsen af en generel EU-ERP-værdi end et nationalt indeks. I den akademiske litteratur er der en præference for bredt baserede indekser og værdivægtede indekser ⁽³²⁾. I overensstemmelse med disse kriterier findes der flere markedsindekser, der omfatter europæiske aktier, f.eks. STOXX Europe TMI ⁽³³⁾, S&P Europe 350 ⁽³⁴⁾, Eurostoxx50 ⁽³⁵⁾ og MSCI Europe ⁽³⁶⁾. Kommissionen finder det hensigtsmæssigt at anvende et markedsindeks, der tegner sig for en stor andel af free float-markedskapitaliseringen i Unionen (f.eks. STOXX Europe TMI).
47. Ved estimeringen af egenkapitalbetaværdien finder Kommissionen det ikke hensigtsmæssigt at foretage justeringer ⁽³⁷⁾, da disse sandsynligvis ikke vil gøre betaværdiestimatoren mere effektiv, men vil gøre estimeringen unødvendigt kompleks og mindre gennemsigtig.
48. For at kunne sammenligne betaværdierne for virksomhederne i peer-gruppen er det nødvendigt at konvertere («afgeare») virksomhedernes egenkapitalbetaværdier til aktivbetaværdier ⁽³⁸⁾. Aktivbetaværdier afspejler virksomheders systematiske risiko uden den finansielle risiko (dvs. risikoen forbundet med graden af finansiell gearing). Følgende simple formel kan bruges til at udlede aktivbetaværdien af egenkapitalbetaværdien:

$$\beta_A = \beta_D \times \frac{D}{V} + \beta_E \times \frac{E}{V}$$

hvor:

- β_A = aktivbeta
- β_D = gældsbeta
- β_E = egenkapitalbeta
- E = virksomhedens egenkapital
- D = virksomhedens nettogæld
- V = virksomhedens værdi ($E + D$)

49. Der er betydelige praktiske vanskeligheder forbundet med at estimere gældsbetaværdier, men de ligger typisk mellem 0 og 0,2 ⁽³⁹⁾. Hvis der anvendes en fælles værdi for gældsbetaværdien, vil WACC-beregningen blive mindre kompleks og mere gennemsigtig. En mellemliggende gældsbetaværdi på 0,1 synes at være et rimeligt valg.

⁽³²⁾ Se afsnit 5.3.3.2 i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne meddelelse.

⁽³³⁾ <https://www.stoxx.com/index-details?symbol=BKXP>.

⁽³⁴⁾ <http://us.spindices.com/indices/equity/sp-europe-350>.

⁽³⁵⁾ <https://www.stoxx.com/index-details?symbol=sx5e>.

⁽³⁶⁾ <https://www.msci.com/europe>.

⁽³⁷⁾ Traditionelle justeringer af egenkapitalbetaværdien som foreslået af Dimson (korrektion af fordrejninger i betaværdiestimatet ved brug af daglige afkast som følge af et misforhold mellem ændringer i markedsindekset og den tid, som det tager for virksomhedens aktier at reagere på disse), Blume (på lang sigt bør virksomheders betaværdi tendere mod en værdi på 1) eller Vasicek (på lang sigt bør virksomheders betaværdi tendere mod et gennemsnit for erhvervssektoren).

⁽³⁸⁾ Konverteringen («afgearingen») fjerner virkningen af gæld på egenkapitalbetaværdien (eller den gearede betaværdi). Med andre ord adskilles aktivbetaværdien fra en virksomheds specifikke finansieringsstruktur, således at der kan foretages sammenligninger mellem forskellige virksomheders betaværdier (uanset deres individuelle finansieringsstruktur).

⁽³⁹⁾ Se The Brattle Group, »Review of approachs to estimate a reasonable rate of return for investments in telecoms networks in regulatory proceedings and options for EU harmonization«, endelig rapport offentliggjort den 14. juli 2016, s. 88, tilgængelig på: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/da1cbe44-4a4e-11e6-9c64-01aa75ed71a1/language-en>.

50. Med henblik på at anslå WACC konverteres peer-gruppens aktivbetaværdi (tilbage) til egenkapitalbetaværdien (dvs. virkningen af gæld på virksomhedens betaværdi genindregnes) ved hjælp af ovennævnte formel, hvilket ved beregning af egenkapitalbetaværdien giver følgende:

$$\beta_E = \frac{\beta_A}{(1 - \frac{D}{V})} - \beta_D \times \frac{D}{E}$$

5.3. Gearing

51. Som nævnt ovenfor kan virksomheder finansiere sig selv via gæld (D) eller egenkapital (E). Summen af gæld og egenkapital svarer til virksomhedens værdi (V):

$$V = D + E$$

52. Andelen af gæld i virksomhedens værdi (dvs. $\frac{D}{V}$) udgør »gearingsgraden«. Gearingsgraden viser mængden af fremmedfinansiering. Den viser, i hvilket omfang en virksomhed er finansieret af långivere i modsætning til aktionærer.
53. Andelen af gæld (dvs. $\frac{D}{V}$) og andelen af egenkapital (dvs. $\frac{E}{V}$) bruges i forbindelse med estimeringen af WACC til at beregne gældsomkostningerne (dvs. $R_D \times \frac{D}{V}$) og egenkapitalomkostningerne (dvs. $R_E \times \frac{E}{V}$ eller $R_E \times (1 - \frac{D}{V})$).
54. Den mest almindelige metode til at estimere gearingen, som også anses for den mest hensigtsmæssige i denne meddelelse, er at anvende den bogførte værdi af en virksomheds nettogæld, inklusive værdien af finansiell leasing ⁽⁴⁰⁾.

5.4. Gældspræmien og gældsomkostninger

55. Gældsomkostningerne kan måles direkte som den rente, en virksomhed betaler af sin gæld, eller indirekte som en præmie på RFR.
56. Gældspræmien kan estimeres som forskellen mellem den nationale RFR og afkastet af langfristede erhvervsobligationer (så tæt som muligt på den 10-årige løbetid, der anvendes for RFR) ⁽⁴¹⁾.
57. Af konsekvenshensyn finder Kommissionen det mere hensigtsmæssigt at estimere gældsomkostningerne (indirekte) som summen af RFR og gældspræmien.

6. Skatter og inflation

Skattebehandlingen af gælds- og inflationsforventninger påvirker WACC og skal derfor medtages i WACC-beregningen.

6.1. Skatter

58. Renter af gæld er en fradragsberettiget udgift for selskaber. I beregningen af WACC efter skat tages der hensyn til denne favorable skattebehandling af gæld på følgende måde:

$$WACC_{\text{efter skat}} = R_E \times \frac{E}{D + E} + R_D \times (1 - T_c) \times \frac{D}{D + E}$$

hvor:

— R_E er egenkapitalomkostningerne, og R_D er gældsomkostningerne

⁽⁴⁰⁾ Se afsnit 5.3.4 i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne meddelelse.

⁽⁴¹⁾ Se afsnit 5.3.5 i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne meddelelse, og den deri nævnte litteratur.

$\frac{E}{D+E}$ og $\frac{D}{D+E}$ er vægtningen af hhv. egenkapital og gæld på virksomhedens værdi, og

— T_c er marginals-katten.

59. For at imødekomme aktieinvestorerens krav som estimeret ud fra CAPM opjusterer de nationale tilsynsmyndigheder typisk egenkapitalomkostningerne (efter skat) ⁽⁴²⁾ til egenkapitalomkostninger før skat. WACC før skat beregnes ved at dividere WACC efter skat med $(1 - T_c)$ for at tage hensyn til selskabsskat og kan udtrykkes som:

$$WACC_{\text{før skat}} = \frac{WACC_{\text{efter skat}}}{1 - T_c}$$

60. Kommissionen finder det hensigtsmæssigt at anvende den relevante nationale selskabsskattesats til at estimere WACC før skat, hvilket også er den fælles tilgang, som de nationale tilsynsmyndigheder anvender.

6.2. Inflation

61. Investorer maksimerer deres inflationsjusterede eller reelle afkast. Der er typisk to måder, hvorpå de nationale tilsynsmyndigheder tager hensyn til inflationen ⁽⁴³⁾:

- a) der kompenseres for inflationen gennem den årlige indeksering af virksomhedens aktiver, og der tillades kun et reelt WACC-afkast, eller
- b) inflationsforventningerne medtages i kapitalafkastet ved anvendelse af en nominel WACC uden nogen justering af virksomhedens aktivgrundlag.

62. De nationale tilsynsmyndigheder, der anvender den første metode, konverterer typisk den nominelle WACC til den reelle WACC. En almindelig omregningsmetode er Fisher-ligningen:

$$WACC_{\text{Reel}} = \frac{(1 + WACC_{\text{Nominel}})}{(1 + \pi)} - 1$$

hvor π er inflationsraten.

63. Kommissionen finder det hensigtsmæssigt at anvende et overslag over inflationen i euroområdet for medlemsstaterne i euroområdet, mens nationale inflationsskøn kan være berettigede for medlemsstater uden for euroområdet. I begge tilfælde er fremadrettede skøn mere hensigtsmæssige og skal helst dække en periode svarende til den 10-årige løbetid for statsobligationer, der anvendes til at estimere RFR. I praksis råder man sjældent over 10-årige inflationsprognoser, og derfor kan der anvendes kortere prognoser (f.eks. ECB's 5-årige inflationsprognose).

7. BEREC's og Kommissionens rolle i beregningen af WACC-parametre

64. Kommissionens tjenestegrene har under forberedelserne op til vedtagelsen af denne meddelelse arbejdet tæt sammen med BEREC. I forbindelse med dette samarbejde har Kommissionen opfordret BEREC til at estimere de WACC-parametre, der stemmer overens med tilgangen i denne meddelelse. BEREC indvilligede i at estimere parameter-værdierne og offentliggøre dem på årsbasis ⁽⁴⁴⁾. Dette vil i høj grad lette de nationale tilsynsmyndigheders arbejde med at udarbejde periodiske WACC-revisioner og Kommissionens gennemgang heraf.

⁽⁴²⁾ Se afsnit 5.4.1 i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne meddelelse.

⁽⁴³⁾ Se afsnit 5.4 i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne meddelelse.

⁽⁴⁴⁾ På det 38. ordinære plenarmøde i repræsentantskabet den 7.-8. marts 2019 indvilligede BEREC i at beregne WACC-parametrene (BEREC agtede i første omgang at beregne den risikofrie rente og aktierisikopræmien allerede i 2019, og værdierne for beta, gearing og gældsomkostninger fra og med 2020). Det har siden vist sig, at BEREC forventer at have offentliggjort alle relevante parametre i midten af 2020. Konklusionerne fra dette møde (BoR (19) 45) findes på: https://berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/board_of_regulators_meetings/meeting_conclusions/8549-conclusions-of-the-38th-berec-board-of-regulators-plenary-meetings-on-7-8-march-2019-in-budapest-hungary.

65. BEREC vil i forbindelse med den årlige beregning, og i tæt samarbejde med Kommissionen, estimere i) de parametre, der afspejler de generelle økonomiske forhold, og ii) de virksomhedsspecifikke parametre for peer-gruppen.
66. For så vidt angår de parametre, der afspejler de generelle økonomiske forhold, vil BEREC udarbejde estimater af RFR for hver enkelt medlemsstat og ét enkelt EU-ERP.
67. Hvad angår de virksomhedsspecifikke parametre vil BEREC udarbejde en liste over de virksomheder, der egner sig til at indgå i peer-gruppen, og estimere egenkapitalbetaværdien, gearingen, gældspræmien og gældsomkostningerne for hver af de virksomheder, der er opført på listen. BEREC vil desuden fastlægge, hvilke forhold der kan ligge til grund for, at de nationale tilsynsmyndigheder fjerner en eller flere virksomheder fra listen for at tage hensyn til særlige nationale forhold.

8. Frekvens af WACC-revisioner

68. De nationale tilsynsmyndigheder fastsætter/reviderer WACC med en frekvens på mellem en gang om året til én gang hvert 4.-5. år. Denne forskel i frekvensen er en af årsagerne til forskellene i WACC-værdierne på tværs af medlemsstaterne.
69. En større ensartethed i WACC-beregningsfrekvensen på tværs af medlemsstaterne vil mindske de ubegrundede forskelle i WACC-værdier.
70. Kommissionen finder det hensigtsmæssigt at ajourføre den nationale WACC-værdi mindst én gang om året for at tage hensyn til de aktuelle økonomiske forhold ⁽⁴⁵⁾.

9. Overgangsperiode frem mod vedtagelsen af metodologien i denne meddelelse

71. Fra den 1. juli 2020 vil Kommissionen i forbindelse med sin gennemgang af artikel 7-meddelelserne anvende den metode, der er beskrevet i denne meddelelse. I begrundede tilfælde og efter anmodning fra den pågældende nationale tilsynsmyndighed vil Kommissionen dog ikke basere sin gennemgang af udkastet til foranstaltninger på denne metode i en overgangsperiode på op til et år (fra den 1. juli 2020) ⁽⁴⁶⁾. Dette kan f.eks. være berettiget, hvis gennemgangen på grundlag af denne metode, hvis den anvendes af den nationale tilsynsmyndighed, vil føre til betydelige ændringer i WACC-værdien og således svække stabiliteten og forudsigeligheden. I denne overgangsperiode på et år vil Kommissionen også tage hensyn til, om det samlede sæt af WACC-parametre, som BEREC skal offentliggøre, er til rådighed, og om de nationale tilsynsmyndigheder kan forlade sig på disse parametre i deres analyse.

⁽⁴⁵⁾ Se afsnit 8 i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne meddelelse.

⁽⁴⁶⁾ Se afsnit 9 i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne meddelelse.

Beslutning om ikke at gøre indsigelse mod en anmeldt fusion**(Sag M.9544 — Brookfield/Johnson Controls Autobatterie)****(EØS-relevant tekst)**

(2019/C 375/02)

Den 24. oktober 2019 besluttede Kommissionen ikke at gøre indsigelse mod ovennævnte anmeldte fusion og erklære den forenelig med det indre marked. Beslutningen er truffet efter artikel 6, stk. 1, litra b), i Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Beslutningens fulde ordlyd foreligger kun på engelsk og vil blive offentliggjort, efter at eventuelle forretningshemmeligheder er udeladt. Den vil kunne ses:

- under fusioner på Kommissionens websted for konkurrence (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette websted giver forskellige muligheder for at finde de konkrete fusionsbeslutninger, idet de er opstillet efter bl.a. virksomhedens navn, sagsnummer, dato og sektor
- i elektronisk form på EUR-Lex-webstedet (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=da>) under dokumentnummer 32019M9544. EUR-Lex giver onlineadgang til EU-retten.

⁽¹⁾ EUT L 24 af 29.1.2004, s. 1.

IV

(Oplysninger)

OPLYSNINGER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER,
KONTORER OG AGENTURER

EUROPA-KOMMISSIONEN

Euroens vekselkurs ⁽¹⁾

5. november 2019

(2019/C 375/03)

1 euro =

Valuta			Kurs		
USD	amerikanske dollar	1,1109	CAD	canadiske dollar	1,4584
JPY	japanske yen	120,93	HKD	hongkongske dollar	8,7040
DKK	danske kroner	7,4712	NZD	newzealandske dollar	1,7339
GBP	pund sterling	0,86113	SGD	singaporeanske dollar	1,5078
SEK	svenske kroner	10,6943	KRW	sydkoreanske won	1 284,34
CHF	schweiziske franc	1,1009	ZAR	sydafrikanske rand	16,3876
ISK	islandske kroner	137,70	CNY	kinesiske renminbi yuan	7,7734
NOK	norske kroner	10,1525	HRK	kroatiske kuna	7,4486
BGN	bulgarske lev	1,9558	IDR	indonesiske rupiah	15 516,50
CZK	tjekkiske koruna	25,536	MYR	malaysiske ringgit	4,5886
HUF	ungarske forint	329,84	PHP	filippinske pesos	56,012
PLN	polske zloty	4,2643	RUB	russiske rubler	70,4334
RON	rumænske leu	4,7583	THB	thailandske bath	33,544
TRY	tyrkiske lira	6,3807	BRL	brasilianske real	4,4655
AUD	australske dollar	1,6079	MXN	mexicanske pesos	21,3072
			INR	indiske rupee	78,5290

⁽¹⁾ Kilde: Referencekurs offentliggjort af Den Europæiske Centralbank.

**afgivet af Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål på det første møde den
5. juli 2019 om et udkast til afgørelse i sag AT.39711 — Qualcomm (underbud)**

Udtalelse

Referent: Spanien

(2019/C 375/04)

1. Det Rådgivende Udvalg (otte medlemsstater) er enig med Kommissionen i dens afgrænsning af det relevante produktmarked for UMTS-chipsæt (basebandchipsæt).
2. Det Rådgivende Udvalg (otte medlemsstater) er enig med Kommissionen i, at det relevante geografiske marked for UMTS-chipsæt er verdensomspændende.
3. Det Rådgivende Udvalg (otte medlemsstater) er enig med Kommissionen i, at Qualcomm mindst fra den 1. januar 2009 til den 31. december 2011 havde en dominerende stilling på det relevante marked.
4. Det Rådgivende Udvalg (otte medlemsstater) er enig med Kommissionen i, at Qualcomm har misbrugt sin dominerende stilling på det relevante marked ved at følge en strategi om underbudspriser over for sine to største kunder for MBB-enheder, Huawei og ZTE, mellem den 1. juli 2009 og den 30. juni 2011 med henblik på at fjerne Icera fra markedet.
5. Det Rådgivende Udvalg (otte medlemsstater) er enig med Kommissionen i, at den adfærd, der er omfattet af udkastet til afgørelse, udgør misbrug af en dominerende stilling, der er i strid med artikel 102 i TEUF og artikel 54 i EØS-aftalen.
6. Det Rådgivende Udvalg (otte medlemsstater) er enig i Kommissionens vurdering i udkastet til afgørelse, hvad angår overtrædelsens varighed.
7. Det Rådgivende Udvalg (otte medlemsstater) er enig med Kommissionen i, at Qualcomm skal afholde sig fra at gentage enhver handling eller adfærd, der er omfattet af udkastet til afgørelse, og fra enhver handling eller adfærd med samme eller tilsvarende formål eller virkning.
8. Det Rådgivende Udvalg (otte medlemsstater) henstiller, at dets udtalelse offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Udtalelse afgivet af Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål på det andet møde den 15. juli 2019 om et udkast til afgørelse i sag AT.39711 — Qualcomm (underbud)

Referent: Spanien

(2019/C 375/05)

- 1) Det Rådgivende Udvalg (fire medlemsstater) er enig med Kommissionen i, at afgørelsens adressat bør pålægges en bøde.
 - 2) Det Rådgivende Udvalg (fire medlemsstater) er enig med Kommissionen i, at den faktiske værdi af Qualcomms afsætning i hele overtrædelsesperioden på grundlag af et skøn over Qualcomms indirekte salg til tredjeparter i EØS bør tages i betragtning ved beregningen af bødens grundbeløb.
 - 3) Det Rådgivende Udvalg (fire medlemsstater) er enig med Kommissionen i den variable del af bøden fastsat i denne sag.
 - 4) Det Rådgivende Udvalg (fire medlemsstater) er enig med Kommissionen i, at der bør anvendes et tillægsbeløb (»entry fee«) i dette tilfælde.
 - 5) Det Rådgivende Udvalg (fire medlemsstater) er enig med Kommissionen i, at der ikke findes nogen skærpende eller formildende omstændigheder i denne sag.
 - 6) Det Rådgivende Udvalg (fire medlemsstater) er enig med Kommissionen i bødens endelige beløb.
 - 7) Det Rådgivende Udvalg (fire medlemsstater) henstiller, at dets udtalelse offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende*.
-

Høringskonsulentens endelige rapport ⁽¹⁾**Qualcomm (underbud)****(AT.39711)**

(2019/C 375/06)

1. Indledning

- (1) I det udkast til afgørelse, som denne rapport vedrører (»udkastet til afgørelse«), fastslås det, at Qualcomm Inc. (»Qualcomm«) fra den 1. juli 2009 til og med den 30. juni 2011 leverede en vis mængde af tre af sine UMTS-kompatible chipsæt ⁽²⁾ til en lavere pris til to af sine nøglekunder, Huawei og ZTE, med henblik på at eliminere Icera Inc. (»Icera« ⁽³⁾), som var selskabets største konkurrent på det pågældende tidspunkt i det markedssegment, der tilbyder avanceret datahastighed. Ifølge udkastet til afgørelse er dette sket i strid med artikel 102 i TEUF og artikel 54 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

2. Indledende undersøgelsesfase

- (2) Sag AT.39711 stammer fra en indledende klage indgivet af Icera til Kommissionen den 30. juni 2009, som blev erstattet af en revideret og ajourført version af 8. april 2010.
- (3) Kommissionen indledte sin undersøgelse på grundlag af påstandene i sidstnævnte erstatningsversion. Den 26. juli 2010 fremsatte Qualcomm bemærkninger vedrørende denne version.
- (4) Ved indlæg af 1. maj, 17. maj og 31. juli 2012 fremsendte Nvidia, som havde erhvervet Icera i maj 2011, yderligere oplysninger, som supplerede og satte fokus på påstandene om underbudspriser.
- (5) I perioden juni 2010 til april 2015 sendte Kommissionen flere anmodninger om oplysninger til Qualcomm, Icera/Nvidia og andre aktører i sektoren for basebandchipsæt. Den 8. august 2013 forlængede høeringskonsulenten ⁽⁴⁾ i overensstemmelse med artikel 3, stk. 7, og artikel 4, stk. 2, litra c), i afgørelse 2011/695/EU fristen for Qualcomms besvarelse af en sådan anmodning af 10. juli 2013 ⁽⁵⁾.
- (6) Den 3. marts 2014 fremsendte Kommissionens Generaldirektoratet for Konkurrence (»GD Konkurrence«) efter anmodninger fra Qualcomm i 2013 mindre redigerede udgaver af den oprindelige klage fra 2009 og den ændrede klage fra 2010 til Qualcomm.
- (7) Den 16. juli 2015 indledte Kommissionen proceduren med henblik på artikel 11, stk. 6, i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 ⁽⁶⁾ og artikel 2, stk. 1, i Kommissionens forordning (EF) nr. 773/2004 ⁽⁷⁾ over for Qualcomm i sag AT.39711.

⁽¹⁾ I henhold til artikel 16 og 17 i afgørelse 2011/695/EU vedtaget af formanden for Europa-Kommissionen af 13. oktober 2011 om høeringskonsulentens funktion og kompetenceområde under behandlingen af visse konkurrencesager (EUT L 275 af 20.10.2011, s. 29) (»afgørelse 2011/695/EU«).

⁽²⁾ Der er tale om »basebandchipsæt« (komponenter, der bidrager til mobil konnektivitet i mobilkommunikationstjenester), som implementerer og overholder standarden »Universal Mobile Telecommunications System« for mobilkommunikationsteknologi.

⁽³⁾ I maj 2011 blev Icera erhvervet af Nvidia Inc. (herefter »Nvidia«) som et 100 % ejet datterselskab, og Nvidia overtog derefter Iceras stilling som klager.

⁽⁴⁾ Wouter Wils fungerede som høeringskonsulent i denne sag indtil den 3. december 2015.

⁽⁵⁾ Høringskonsulenten forlængede den pågældende frist til den 18. november 2013. På en efterfølgende anmodning fra Qualcomm forlængede GD for Konkurrence denne frist yderligere til den 2. december 2013.

⁽⁶⁾ Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 (EUT L 1 af 4.1.2003, s. 1) (»forordning (EF) nr. 1/2003«).

⁽⁷⁾ Kommissionens forordning (EF) nr. 773/2004 af 7. april 2004 om Kommissionens gennemførelse af procedurer i henhold til EF-traktatens artikel 81 og 82 (EUT L 123 af 27.4.2004, s. 18) som ændret ved Kommissionens forordning (EU) 2015/1348 af 3. august 2015 (EUT L 208 af 5.8.2015, s. 3) (»forordning (EF) nr. 773/2004«).

- (8) Efter et statusmøde afholdt den 3. september 2015 mellem GD for Konkurrence og Qualcomm gav GD for Konkurrence den 11. september 2015 Qualcomm de i (4) ovenfor nævnte bemærkninger fra Nvidia.

3. Første klagepunktsmeddelelse

- (9) Den 8. december 2015 udstedte Kommissionen en klagepunktsmeddelelse til Qualcomm som omhandlet i artikel 27, stk. 1, i forordning nr. 1/2003 og artikel 10, stk. 1, i forordning (EF) nr. 773/2004.

3.1. *Aktindsigt efter klagepunktsmeddelelsen*

- (10) Den 21. december 2015 fremsendte GD for Konkurrence dokumenter på et elektronisk lagringsenhed til Qualcomm med henblik på aktindsigt i sagsakterne i sag AT.39711 i overensstemmelse med artikel 27, stk. 2, i forordning (EF) nr. 1/2003. GD for Konkurrence gav efterfølgende Qualcomm yderligere materiale, navnlig mindre redigerede versioner af tredjeparters bemærkninger. Men ikke alle aktindsigtsspørgsmål kunne løses mellem GD for Konkurrence og Qualcomm.

- (11) Ved brev af 18. april 2016 anmodede Qualcomm i henhold til artikel 3, stk. 7, og artikel 7, stk. 1, i afgørelse 2011/695/EU om yderligere aktindsigt i eller, i givet fald, afklaring af visse materialer i sagsakterne. I min afgørelse af 13. juli 2016 beskrives det, hvordan jeg har behandlet de mange anmodninger under hensyn til balancegangen mellem Qualcomms ret til at blive hørt og konkurrerende interesser i fortrolighed. Det drejede sig i det væsentlige om at udlevere mindre redigerede versioner af visse dokumenter fra Icera/Nvidia og en række andre tredjeparter. Det tog lang tid og krævede en del korrespondance at give de berørte ophavsmænd til oplysningerne mulighed for at blive hørt ⁽⁸⁾ og, hvor det var relevant, udarbejde nye versioner af de pågældende dokumenter.

3.2. *Frist for Qualcomms skriftlige svar på klagepunktsmeddelelsen*

- (12) I følgebrevet, der var vedlagt klagepunktsmeddelelsen, fik Qualcomm fire måneder til at svare skriftligt på klagepunktsmeddelelsen. Denne frist blev fastsat under hensyntagen til sagens omfang og art, klagepunktsmeddelelsens indhold og det forhold, at der på tidspunktet for vedtagelsen af klagepunktsmeddelelsen også var blevet vedtaget en klagepunktsmeddelelse til Qualcomm i sag AT.40220 — *Qualcomm (eksklusivitetsbetalinger)*. Fristen i sag AT.39711 skulle begynde at løbe fra den dato, hvor der i det væsentlige blev givet aktindsigt. Som følge af en anmodning fra Qualcomm flyttede GD for Konkurrence fristen for Qualcomms skriftlige svar til den 6. maj 2016.

- (13) I brevet til mig af 18. april 2016, som er nævnt i punkt 11 ovenfor, anfægtede Qualcomm den reviderede frist den 6. maj 2016 med henblik på at opnå en længere frist. Ved e-mail af 29. april 2016 til Qualcomm suspendede jeg fristen for fremsættelse af Qualcomms skriftlige svar på klagepunktsmeddelelsen.

- (14) I min afgørelse af 13. juli 2016 (se punkt 11 ovenfor) ophævede jeg denne suspension og fastsatte en ny frist for Qualcomms skriftlige svar på klagepunktsmeddelelsen til den 15. august 2016. Qualcomm indgav sit skriftlige svar (»svaret på klagepunktsmeddelelsen«) på denne dato.

3.3. *Den første mundtlige høring*

- (15) Den 10. november 2016 udviklede Qualcomm sine argumenter under en mundtlig høring, som selskabet havde anmodet om i svaret på klagepunktsmeddelelsen ⁽⁹⁾.

⁽⁸⁾ Som krævet navnlig i dom af 24. juni 1986, Akzo Chemie mod Kommissionen, 53/85, ECLI:EU:C:1986:256, præmis 30 og 31.

⁽⁹⁾ Nvidia/Icera deltog også i høringen.

4. Interesseret tredjepart

- (16) I maj 2016 gav jeg en interesseret tredjepart adgang til sag AT.39711 i henhold til artikel 27, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1/2003, artikel 13, stk. 1, i forordning (EF) nr. 773/2004 og artikel 5 i afgørelse 2011/695/EU. I overensstemmelse med artikel 13, stk. 1, i forordning (EF) nr. 773/2004 underrettede GD for Konkurrence i juli 2016 skriftligt denne interesserede tredjepart om procedures art og genstand ⁽¹⁰⁾ og fastsatte en frist, inden for hvilken vedkommende skriftligt kunne fremsætte sine synspunkter. I august 2016 sendte den interesserede tredjepart en e-mail til GD for Konkurrence om, at den ikke havde nogen bemærkninger. Den anmodede ikke om at deltage i en mundtlig høring og deltog ikke yderligere i behandlingen af sag AT.39711.

5. Yderligere efterforskningsforanstaltninger og dertil knyttede retssager

- (17) Efter den første mundtlige høring foretog Kommissionen yderligere undersøgelser på baggrund af Qualcomms skriftlige og mundtlige svar på klagepunktsmeddelelsen.
- (18) Kommissionen anmodede navnlig den 30. januar 2017 Qualcomm om oplysninger i henhold til artikel 18, stk. 2, i forordning (EF) nr. 1/2003. Qualcomm gav ikke noget svar. Den 31. marts 2017 anmodede Kommissionen om disse oplysninger ved afgørelse i henhold til samme forordnings artikel 18, stk. 3 (herefter »afgørelsen om anmodning om oplysninger«). I 2017 sendte Kommissionen også anmodninger om oplysninger til Nvidia og to tredjeparter.
- (19) Ved brev af 10. april 2017 anmodede Qualcomm om en forlængelse af fristen indtil den 28. juli 2017 for at besvare afgørelsen om anmodning om oplysninger. Den 26. april 2017 forkastede GD for Konkurrence argumenterne i dette brev, men gav »af ren og skær høflighed« Qualcomm indtil den 26. maj 2017 til at besvare visse spørgsmål i afgørelsen om anmodningen om oplysninger og indtil den 9. juni 2017 med hensyn til andre specifikke spørgsmål i afgørelsen om anmodning om oplysninger.
- (20) Den 8. maj 2017 erklærede Qualcomm sig uenig i disse frister i overensstemmelse med artikel 4, stk. 2, litra c), i afgørelse 2011/695/EU. Ved afgørelse af 15. maj 2017 reviderede jeg dem til henholdsvis den 16. og den 30. juni 2017. Qualcomms materielle svar på afgørelsen om anmodning om oplysninger overholdt disse reviderede frister.
- (21) Kommissionen stillede efterfølgende afklarende spørgsmål til Qualcomm. Den fremsendte ligeledes en yderligere anmodning om oplysninger til Qualcomm i henhold til artikel 18, stk. 2, i forordning (EF) nr. 1/2003 den 10. november 2017.
- (22) Den 13. juni 2017 indgav Qualcomm en anmodning om annullation af afgørelsen om anmodning om oplysninger og anmodede om foreløbige foranstaltninger, der begrænser afgørelsen om anmodning om oplysninger, indtil der er truffet afgørelse i denne sag. I juli 2017 afviste Rettens præsident anmodningen om foreløbige foranstaltninger ⁽¹¹⁾. I april 2019 forkastede Retten Qualcomms annullationssøgsmål ⁽¹²⁾.

6. Supplerende klagepunktsmeddelelse

- (23) Den 19. juli 2018 vedtog Kommissionen en supplerende klagepunktsmeddelelse til Qualcomm (»den supplerende klagepunktsmeddelelse«). Sammenlignet med klagepunktsmeddelelsen blev det i den supplerende klagepunktsmeddelelse navnlig påstået, at der var tale om underbud af en kortere varighed, og der blev anvendt en revideret metode til sammenligning af Qualcomms priser og omkostninger i forbindelse med det påståede underbudsalg.

6.1. Aktindsigt efter den supplerende klagepunktsmeddelelse

- (24) Den 31. juli 2018 sendte GD for Konkurrence en elektronisk lagringsenhed til Qualcomm med kopier af tilgængelige dokumenter, der blev en del af Kommissionens undersøgelsesdossier efter vedtagelsen af klagepunktsmeddelelsen.

⁽¹⁰⁾ Ved hjælp af et ikkefortroligt sammendrag af klagepunktsmeddelelsen.

⁽¹¹⁾ Kendelse af 12. juli 2017, Qualcomm og Qualcomm Europe mod Kommissionen, T-371/17 R, ECLI:EU:T:2017:485.

⁽¹²⁾ Dom af 9. april 2019, Qualcomm og Qualcomm Europe mod Kommissionen, T-371/17, ECLI:EU:T:2019:232.

- (25) Ved brev af 8. august 2018 til GD for Konkurrence anmodede Qualcomm bl.a. om yderligere aktindsigt i dokumenter, der indgik i undersøgelsesmaterialet på tidspunktet for vedtagelsen af klagepunktsmeddelelsen, men som ifølge Qualcomm ikke længere kunne anses for at indeholde reelt fortrolige oplysninger. Ved brev af 14. august 2018 afslog GD for Konkurrence denne anmodning. Det behandlede også de andre spørgsmål, der blev rejst i Qualcomms brev af 8. august 2018.
- (26) Den 19. september 2018 modtog jeg en begrundet anmodning om yderligere aktindsigt fra Qualcomm. Denne anmodning var imidlertid væsentlig forskellig fra den mere generelle anmodning til GD for Konkurrence af 8. august 2018 (se punkt 25 ovenfor). I lyset af artikel 3, stk. 7, og artikel 7, stk. 1, i afgørelse 2011/295/EU fandt jeg ikke, at Qualcomms anmodning af 19. september 2018 var moden til min uafhængige undersøgelse. Den 21. september 2018 underrettede jeg Qualcomm pr. e-mail om, at jeg havde overført denne anmodning til GD for Konkurrence.
- (27) Den 28. september 2018 besvarede GD for Konkurrence Qualcomms brev af 19. september 2018. GD for Konkurrence gav navnlig yderligere aktindsigt i de fleste af de dokumenter, som Qualcomm havde anført, og forklarede, at rettelser, der var indeholdt i de oprindelige versioner af visse dokumenter i forbindelse med undersøgelsen, kunne tilskrives Nvidias krav om fortrolighed i medfør af princippet om Legal Professional Privilege (»LPP«).
- (28) Ved brev af 4. oktober 2018 til GD for Konkurrence fremsatte Qualcomm en række klager, der i vid udstrækning var inspireret af GD for Konkurrences redegørelse af 28. september 2018 vedrørende Nvidias krav om LPP fortrolighed. GD for Konkurrence svarede ved brev af 9. oktober 2018.
- (29) Den 12. oktober 2018 henvendte Qualcomm sig i det væsentlige til mig med tre anmodninger: i) at jeg anmoder GD for Konkurrence om at bekræfte, om det har fastslået, at de rettelser, der er indeholdt i visse nærmere angivne dokumenter, er baseret på fornuftige påstande om fortrolighed i medfør af LPP..., ii) at der gives aktindsigt i uredigerede versioner af nærmere angivne dokumenter, hvoraf Qualcomm allerede havde redigerede versioner, og iii) at jeg anmoder GD for Konkurrence om at imødekomme Qualcomms anmodning om at få udleveret alle dokumenter, der i modsætning til det, der fremgik af indholdsfortegnelsen i den anførte sagsakt, reelt var tilgængelige.
- (30) I min afgørelse af 7. november 2018 forklarede jeg, at Qualcomms første anmodning, der er beskrevet i (29) ovenfor, ikke vedrørte aktindsigt, og at høringskonsulenten ikke har beføjelse til at pålægge en sådan fremgangsmåde. For så vidt angår den anden anmodning, der er beskrevet i punkt 29 ovenfor, fandt jeg, at den var opfyldt på tidspunktet for denne afgørelse, idet de to berørte tredjeparter på dette tidspunkt havde frafaldet deres relevante krav om fortrolighed. Jeg imødekom Qualcomms tredje anmodning. Som følge heraf sendte GD for Konkurrence den 8. november 2018 Qualcomm et opfølgende brev, hvori det i det væsentlige anførte, at fortegnelsen over undersøgelsesmaterialet var korrekt.

6.2. **Tidsfrist for Qualcomms skriftlige svar på den supplerende klagepunktsmeddelelse**

- (31) Kommissionen gav først Qualcomm en frist på otte uger til at svare skriftligt på den supplerende klagepunktsmeddelelse. Den 2. august 2018 anmodede Qualcomm GD for Konkurrence om en yderligere periode på mindst tre måneder fra arbejdsdagen, efter den faktiske aktindsigt blev givet. Ved brev af 9. august 2018 gav GD for Konkurrence Qualcomm »af ren og skær høflighed« en forlængelse på to uger, så fristen nu var den 10. oktober 2018.
- (32) Qualcomm var ikke tilfreds og anmodede den 14. august 2018 i henhold til artikel 9 i afgørelse 2011/695/EU om en forlængelse af fristen til den 23. december 2018. Ved afgørelse af 20. august 2018 fastsatte høringskonsulenten ⁽¹³⁾den 22. oktober 2018 som den reviderede frist.
- (33) Qualcomm fremsendte sit skriftlige svar på den supplerende klagepunktsmeddelelse på datoen for denne reviderede frist.

⁽¹³⁾ I mit fravær traf Wouter Wils denne afgørelse.

6.3. *Anden mundtlige høring og dertil knyttede spørgsmål*

- (34) I den supplerende klagepunktsmeddelelse anmodede Qualcomm om en mundtlig høring.
- (35) Denne anden mundtlige høring skulle oprindeligt finde sted tirsdag den 11. december 2018. Fredag den 7. december 2018 anmodede Qualcomm om udsættelse af denne høring indtil begyndelsen af januar 2019. På baggrund af Qualcomms særlige begrundelser udsatte jeg den mundtlige høring til den 10. januar 2019. Den 19. december 2018 afviste høringskonsulenten Qualcomms efterfølgende anmodning om at få høringen flyttet til den følgende uge i januar 2019 ⁽¹⁴⁾. Den anden mundtlige høring fandt derfor sted den 10. januar 2019.
- (36) Den 25. april 2019 sendte Qualcomm på eget initiativ Kommissionen en opfølgning på den anden mundtlige høring.

7. *Sagsfremstillingsmeddelelse*

- (37) Den 22. februar 2019 sendte Kommissionen Qualcomm en »sagsfremstillingsmeddelelse«. Denne meddelelse (»sagsfremstillingsmeddelelsen«) blev udarbejdet med henblik på: i) at give Qualcomm præciseringer vedrørende visse elementer i den supplerende klagepunktsmeddelelse, som Qualcomm var uenig i i dets svar på den supplerende klagepunktsmeddelelse, ii) at underrette Qualcomm om allerede eksisterende beviser, som ikke udtrykkeligt blev benyttet i klagepunktsmeddelelsen eller den supplerende klagepunktsmeddelelse, og iii) at gøre Qualcomm opmærksom på mindre opdateringer af den supplerende klagepunktsmeddelelses undersøgelse af priser og omkostninger.

7.1. *Aktindsigt i forbindelse med sagsfremstillingsmeddelelsen*

- (38) Sagsfremstillingsmeddelelsen indeholdt et bilag med tilgængelige versioner af alle dokumenter, der afspejler kontakter med tredjeparter, som er blevet registreret i sagsakterne siden klagepunktsmeddelelsen blev vedtaget og som ikke tidligere var blevet fremlagt for Qualcomm, samt to andre dokumenter.
- (39) Et af disse »to andre dokumenter« var den oprindelige (uredigerede) version af et regneark, hvor forfatteren forud for min afgørelse som nævnt i punkt 30 ovenfor havde givet afkald på krav om fortrolighed (»den fulde version af regnearket«), men som på grund af en »transmissionsfejl« var blevet sendt til Qualcomm den 19. oktober 2018 i den tidligere redigerede version i stedet for den fuldstændige oprindelige version (se punkt 53 og 54 nedenfor).

7.2. *Frist for besvarelse af sagsfremstillingsmeddelelsen*

- (40) Den oprindelige frist for besvarelse af sagsfremstillingsmeddelelsen var den 12. marts 2019. Ved brev til Qualcomm af 8. marts 2019 ændrede GD for Konkurrence denne frist til fredag den 22. marts 2019 »af ren og skær høflighed«, selv om den anså argumenterne i Qualcomms anmodning om forlængelse af 1. marts 2019 for at være urimelige.
- (41) Ved e-mail af 12. marts 2019 afviste jeg Qualcomms anmodning af 8. marts 2019 om en forlængelse indtil den 9. april 2019 af fristen for besvarelse af sagsfremstillingsmeddelelsen.
- (42) GD for Konkurrence imødekom efterfølgende Qualcomms anmodning af 19. marts 2019 om at fremsætte sine bemærkninger til sagsfremstillingsmeddelelsen senest mandag den 25. marts 2019. Qualcomm fremsatte disse bemærkninger søndag den 24. marts 2019.

⁽¹⁴⁾ I mit fravær traf Wouter Wils denne afgørelse.

7.3. *Afslag på Qualcomms anmodning om en tredje mundtlig høring*

- (43) I sine bemærkninger til sagsfremstillingsmeddelelsen, påstod Qualcomm bl.a., at sagsfremstillingsmeddelelsen ikke i det væsentlige var en sagsfremstillingsmeddelelse, men derimod en supplerende klagepunktsmeddelelse. I en fodnote i disse bemærkninger anmodede Qualcomm derfor om en ny mundtlig høring.
- (44) Ved e-mail af 26. april 2019 til Qualcomm afviste jeg denne påstand og anmodning ⁽¹⁵⁾.

8. Proceduremæssige spørgsmål rejst af Qualcomm

8.1. *Påstand om, at fristerne ikke er tilstrækkelige*

8.1.1. *Frist for besvarelse af klagepunktsmeddelelsen*

- (45) Svaret på klagepunktsmeddelelsen beklagede bl.a., at den forlængede frist for skriftlig besvarelse af klagepunktsmeddelelsen var utilstrækkelig til at sikre, at klagepunktsmeddelelsen blev besvaret til Qualcomms tilfredshed. Qualcomm gjorde navnlig gældende, at det var uforholdsmæssigt og i strid med grundlæggende EU-retlige principper, såsom retten til forsvar og ligestilling af parterne, at Qualcomm skulle udarbejde sit forsvar i det, der i svaret på klagepunktsmeddelelsen beskrives som den ekstra tid, som høringskonsulenten har givet til at reagere på klagepunktsmeddelelsen efter at have »nulstillet tiden« den 13. juli 2016.
- (46) Som det fremgår af punkt 9 til 14 ovenfor og i modsætning til, hvad der søges anført i svaret på klagepunktsmeddelelsen, havde Qualcomm i sidste ende over otte måneder til at udarbejde svaret på klagepunktsmeddelelsen. Dette synes at have været tilstrækkelig tid til, at Qualcomm reelt kunne udøve sin ret til at blive hørt skriftligt ⁽¹⁶⁾, under hensyntagen til behovet for at undgå unødigt forsinkelse i sagsbehandlingen ⁽¹⁷⁾, og uanset at Qualcomm i over seks af disse måneder også var i færd med at udarbejde sit svar på en anden klagepunktsmeddelelse, der blev vedtaget samme dag som klagepunktsmeddelelsen, i sag AT.40220 — Qualcomm (eksklusivitet).
- (47) Argumentet i svaret på klagepunktsmeddelelsen om en uretmæssig og uforholdsmæssig tidsfrist for svaret på klagepunktsmeddelelsen er baseret på en præmis om, at Qualcomm først kunne påbegynde arbejdet med svaret på klagepunktsmeddelelsen efter, at jeg havde ophævet suspensionen af fristen for svaret på klagepunktsmeddelelsen den 13. juli 2016. Fra modtagelsen af klagepunktsmeddelelsen i begyndelsen af december 2015 kunne Qualcomm imidlertid begynde at forberede sit svar på klagepunktsmeddelelsen.

8.1.2. *Frist for besvarelse af den supplerende klagepunktsmeddelelse*

- (48) I sit svar på den supplerende klagepunktsmeddelelsen gjorde Qualcomm gældende, at den samlede tid, som Kommissionens gav til at svare på den supplerende klagepunktsmeddelelse, var utilstrækkelig og uforholdsmæssig. I svaret på den supplerende klagepunktsmeddelelse angives det imidlertid ikke, i hvilken henseende Qualcomm fandt, at den reviderede frist for besvarelse af den supplerende klagepunktsmeddelelse var utilstrækkelig, eller at selskabets ret til forsvar var blevet kompromitteret. I forlængelsesafgørelsen af 20. august 2018, der er nævnt i punkt 32 ovenfor, tog høringskonsulenten allerede hensyn til omfanget af de ændringer i sag AT.39711, som blev indført med den supplerende klagepunktsmeddelelse. Hvad angår Qualcomms påstand om, at fristen for svaret til den supplerende klagepunktsmeddelelse var uforholdsmæssig, kan sidestillingen i svaret på den supplerende klagepunktsmeddelelse af Qualcomms beskrivelse af de skridt, selskabet tog for at overholde denne frist, og den tid, der gik mellem den første mundtlige høring og den supplerende klagepunktsmeddelelse, ikke godtgøre, hvad Qualcomm syntes at anse for at være en ulovlig mangel på forholdsmæssighed mellem fristen for besvarelse af den supplerende klagepunktsmeddelelse og den tid, Kommissionen brugte til de skridt, der førte til udstedelsen af den supplerende klagepunktsmeddelelse.

⁽¹⁵⁾ I modsætning til en (supplerende) klagepunktsmeddelelse udløser en sagsfremstillingsmeddelelse ikke en ret for sine adressater til at uddybe deres skriftlige svarargumenter ved en mundtlig høring.

⁽¹⁶⁾ Senest den 8. juli 2016 havde Qualcomm modtaget trinvis aktindsigt i alle de yderligere dokumenter, som jeg i min afgørelse af 13. juli 2016 anså Qualcomm for at være berettiget til.

⁽¹⁷⁾ Dette behov er blandt de spørgsmål, som høringskonsulenten i henhold til artikel 9, stk. 1, i afgørelse 2011/695/EU skal tage hensyn til, når denne træffer afgørelse om, hvorvidt det er nødvendigt at forlænge fristen for skriftlig besvarelse af en klagepunktsmeddelelse.

8.2. **Aktindsigt**

8.2.1. *Aktindsigt efter klagepunktsmeddelelsen*

- (49) I svaret på klagepunktsmeddelelsen klagede Qualcomm over omfanget af fortrolighedsredigeringer af de dokumenter, der oprindeligt var blevet fremsendt til Qualcomm med henblik på aktindsigt. I svaret på klagepunktsmeddelelsen anerkendes det imidlertid, at Qualcomm efter høringskonsulentens gennemgang, der førte til min afgørelse af 13. juli 2016, modtog yderligere mindre redigerede versioner af sagsakterne. I svaret på klagepunktsmeddelelsen erkendtes det også i det væsentlige, at denne gennemgang løste spørgsmålet om berettigelsen af de krav om fortrolighed, som tredje parter har gjort gældende vedrørende disse dokumenter.

8.2.2. *Aktindsigt efter den supplerende klagepunktsmeddelelse*

- (50) Svaret på den supplerende klagepunktsmeddelelse var, at en overtrædelse af Qualcomms ret til forsvar som følge af, hvad Qualcomm anså for at være en utilstrækkelig frist til at besvare den supplerende klagepunktsmeddelelse (se punkt 48 ovenfor), blev forværret af en lang række problemer med aktindsigt, hvoraf nogle stadig ikke er løst.
- (51) Det er uklart, hvilke aktindsigtsspørgsmål Qualcomm anså for ikke at være løst. Af svaret på den supplerende klagepunktsmeddelelse fremgik ikke nogen problemer, som Kommissionen ikke allerede havde behandlet, før Qualcomm indsendte den supplerende klagepunktsmeddelelse. Svaret på den supplerende klagepunktsmeddelelse indeholdt i det væsentlige blot en påstand om, at de problemer med aktindsigt, der beskrives i svaret på den supplerende klagepunktsmeddelelse, i kombination med det, som Qualcomm anså for at være en utilstrækkelig frist til at besvare den supplerende klagepunktsmeddelelse, var en alvorlig og uoprettelig hindring for Qualcomms mulighed for at forsvare sig.

8.2.3. *For sen fremsendelse af den fuldstændige udgave af regnearket*

- (52) Svaret på den supplerende klagepunktsmeddelelse beklager, at den fuldstændige udgave af, hvad den betegner som et »afgørende« dokument, på utilstrækkelig vis var blevet stillet til rådighed for Qualcomm en enkelt arbejdsdag før fristen for svaret på den supplerende klagepunktsmeddelelse. Den substantielle argumentation i svaret på den supplerende klagepunktsmeddelelse, der angiveligt var baseret på denne version af dokumentet, kunne imidlertid lige så vel have været baseret på den tidligere tilgængelige redigerede version af samme dokument.
- (53) Det kom senere frem, at dette argument faktisk var baseret på denne tidligere tilgængelige redigerede version. Dette skyldes, at det omdiskuterede dokument er den fuldstændige version af regnearket, der som anført i punkt 39 ovenfor først blev sendt i sin oprindelige form til Qualcomm efter indgivelsen af svaret på den supplerende klagepunktsmeddelelse.
- (54) Ifølge Qualcomms svar på sagsfremstillingsmeddelelsen kompromitterede den forsinkede overførsel af den fuldstændige version af regnearket Qualcomms ret til forsvar. Men da Qualcomm på intet tidspunkt fremsatte bemærkninger, der specifikt vedrørte de oplysninger, der var redigeret i den tidligere tilgængelige version af dette dokument, er denne påstand imidlertid ikke underbygget.

8.3. **Påstand om manglende gennemførelse af en behørig og rettidig undersøgelse**

- (55) Ifølge svaret på den supplerende klagepunktsmeddelelse er Kommissionens undersøgelse blevet dårligt forvaltet og er usædvanlig lang, hvilket påvirker Qualcomms evne til at forsvare sig effektivt.

- (56) Spørgsmålet om, hvorvidt varigheden af en administrativ procedure er rimelig, skal i givet fald vurderes af Unionens retsinstanser under hensyn til de særlige omstændigheder i hvert enkelt tilfælde og navnlig sagens baggrund, de forskellige led i den administrative procedure, sagens kompleksitet, dens betydning for de involverede parter samt den berørte parts og Kommissionens adfærd ⁽¹⁸⁾. Denne liste over kriterier er imidlertid ikke udtømmende, og vurderingen af, om den pågældende periode er rimelig, kræver ikke, at der foretages en systematisk undersøgelse af sagens omstændigheder i lyset af hvert enkelt af disse kriterier, hvis varigheden af proceduren forekommer berettiget i forhold til et af dem. Formålet med disse kriterier er at fastslå, om sagsbehandlingstiden er berettiget eller ej. Sagens kompleksitet eller den omstændighed, at parten har udvist forhalende adfærd, kan således anses for at begrunde en varighed, der ved første øjekast synes at være for lang ⁽¹⁹⁾.
- (57) I den foreliggende sag mener jeg ikke, at sagsbehandlingstiden har skadet Qualcomms effektive udøvelse af sin ret til forsvar. Blandt andet har sagen været teknisk og relativt kompleks fra starten. Som det fremgår af punkt 2 til 4 ovenfor, var påstanden i den klage, der blev indgivet til Kommissionen i 2009, og som blev revideret i 2010, at Qualcomm på forskellig vis havde udvist misbrugsadfærd, men det var først i 2012, at mistanken om, at der var tale om underbudspriser, kom frem i klagerens påstande og Kommissionens undersøgelse. Qualcomms klager over, at den tid, der er forløbet, har gjort det vanskeligere at forsvare sig, sættes i perspektiv af den omstændighed, som Retten allerede i forbindelse med sag AT.39711 (jf. punkt 22 ovenfor) har bemærket, at fordi Qualcomm havde modtaget anmodninger om oplysninger i henhold til artikel 18, stk. 2 og 3, i forordning (EF) nr. 1/2003 siden den 7. juni 2010, var Qualcomm, i det mindste fra denne dato, forpligtet til at udvise omhu og træffe alle passende foranstaltninger med henblik på at bevare det bevismateriale, som selskabet med rimelighed rådede over ⁽²⁰⁾. Under alle omstændigheder synes tiden ikke at have hindret urimeligt Qualcomm i at forsvare sig. Den kritik, som Qualcomm har fremsat under udøvelsen af sin ret til at blive hørt i forbindelse med klagepunktsmeddelelsen, fik f. eks. Kommissionen til at tilpasse sin sag, således som det er tilladt i henhold til relevant retspraksis (se punkt 59 nedenfor). På sin side har udarbejdelsen af den supplerende klagepunktsmeddelelse og dertil knyttede høring af Qualcomm uundgåeligt forlænget proceduren uden at gøre denne varighed urimelig.

8.4. Påstande om partiskhed i retsforfølgningen og en uretfærdig undersøgelse

- (58) Ved at gøre gældende, at Qualcomm havde en berettiget forventning om, at i) Kommissionen ville have afsluttet sin undersøgelse af de faktiske forhold på tidspunktet for klagepunktsmeddelelsen, og ii) Kommissionen ville afslutte sin undersøgelse efter den første mundtlige høring, hævdedes det i svaret på den supplerende klagepunktsmeddelelse, at den supplerende klagepunktsmeddelelse var resultatet af åbenbar partiskhed i retsforfølgningen. Ifølge Qualcomm gik Kommissionen »på jagt« efter flere forhold efter den første mundtlige høring, da den burde have afsluttet sin undersøgelse, efter at Qualcomm havde undergravet klagepunktsmeddelelsen. På samme måde i) gør Qualcomm i sit svar på sagsfremstillingsmeddelelsen gældende, at sagen mod Qualcomm er resultatet af en forudindtaget og uretfærdig undersøgelse, og ii) sår Qualcomm i sin »opfølgingsmeddelelse« som nævnt i punkt 36 ovenfor tvivl om objektiviteten af den anden mundtlige høring og undersøgelsen i sag AT.39711 mere generelt.
- (59) Qualcomms påstande om berettigede forventninger er ubegrundede. Desuden tyder den omstændighed alene, at Kommissionen, navnlig i lyset af de spørgsmål, som Qualcomm har fremført som svar på klagepunktsmeddelelsen, gennemførte yderligere undersøgelser efter den første mundtlige høring, ikke på partiskhed i retsforfølgningen. Det fremgår nemlig af retspraksis, at eftersom Kommissionen skal tage hensyn til de elementer, der fremgår af den administrative procedure, enten for at frafalde klagepunkter, der viser sig ikke være begrundede, eller for at tilrette eller supplere dens argumenter, i såvel faktisk som retlig henseende, har den ret til at ændre (aspekter af) sagen, om nødvendigt ved hjælp af en supplerende klagepunktsmeddelelse ⁽²¹⁾. Det skal også bemærkes, at når en sag som sag AT.39711 er baseret på formelle klager, kan den ikke uden videre lukkes uden at disse klager afvises.

⁽¹⁸⁾ Se bl.a. dom af 15. oktober 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P til C-252/99 P og C-254/99 P, ECLI:EU:C:2002:582, præmis 187, og af 8. september 2016, Merck mod Kommissionen, T-470/13, ECLI:EU:T:2016:452, præmis 471.

⁽¹⁹⁾ Se dom af 15. oktober 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P til C-252/99 P og C-254/99 P, ECLI:EU:C:2002:582, præmis 188.

⁽²⁰⁾ Se dom af 9. april 2019, Qualcomm og Qualcomm Europe mod Kommissionen, T-371/17, ECLI:EU:T:2019:232, præmis 136.

⁽²¹⁾ Se i denne henseende navnlig dom af 14. juli 1972, Bayer mod Kommissionen, 51/69, ECLI:EU:C:1972:72, præmis 11, af 11. november 1981, IBM mod Kommissionen, 60/81, ECLI:EU:C:1981:264, præmis 18, af 21. september 2006, JCB Service mod Kommissionen, C-167/04 P, ECLI:EU:C:2006:594, præmis 100 og 101, og af 13. juli 2011, Polimeri Europe mod Kommissionen, T-59/07, ECLI:EU:T:2011:361, præmis 73.

8.5. ***Påstande om, at den supplerende klagepunktsmeddelelse er udtryk for misbrug af Kommissionens beføjelser og en tilsidesættelse af princippet om god forvaltningsskik***

- (60) Ifølge svaret på den supplerende klagepunktsmeddelelse er der tale om misbrug af Kommissionens undersøgelsesbeføjelser, eftersom den supplerende klagepunktsmeddelelse er et udtryk for dårlig forvaltning og partiskhed i retsforfølgningen. På samme måde hævdede Qualcomm, at Kommissionen har tilsidesat sin pligt til god forvaltning som omhandlet i chartrets artikel 41, eftersom den supplerende klagepunktsmeddelelse er bevis på dårlig forvaltning og resultatet af partiskhed i retsforfølgningen.
- (61) Det fremgår af ovenstående punkt 45 til 59, at Qualcomms påstande om dårlig forvaltning og partiskhed i retsforfølgningen ikke er overbevisende. Disse subsidiære påstande er dermed heller ikke overbevisende.

Afsluttende bemærkninger

- (62) På baggrund af Qualcomms indlæg er Qualcomm i henhold til udkastet til afgørelse bl.a. ansvarlig for en overtrædelse af kortere varighed end den i klagepunktsmeddelelsen påståede overtrædelse.
- (63) I overensstemmelse med artikel 16 i afgørelse 2011/695/EU har jeg undersøgt, om udkastet til afgørelse kun omhandler klagepunkter, som Qualcomm har haft mulighed for at fremsætte bemærkninger til. Jeg konkluderer, at det er tilfældet.
- (64) Jeg finder overordnet set, at alle de processuelle rettigheder er blevet overholdt i denne sag.

Bruxelles, den 16. juli 2019.

Joos STRAGIER

Resumé af Kommissionens afgørelse**af 18. juli 2019****om en procedure i henhold til artikel 102 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og artikel 54 i EØS-aftalen****(Sag AT.39711 — Qualcomm (underbud))***(meddelt under nummer C(2019) 5361)***(Kun den engelske udgave er autentisk)****(EØS-relevant tekst)***(2019/C 375/07)*

Den 18. juli 2019 vedtog Kommissionen en afgørelse om en procedure i henhold til artikel 102 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og artikel 54 i EØS-aftalen. I overensstemmelse med artikel 30 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 ⁽¹⁾ offentliggør Kommissionen hermed parternes navne og afgørelsens hovedindhold, herunder de pålagte sanktioner. Der tages hensyn til virksomhedernes berettigede interesse i, at deres forretningshemmeligheder ikke afsløres.

1. Indledning

- (1) Det fastslås i afgørelsen, at Qualcomm Inc. (»Qualcomm«) har overtrådt artikel 102 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (»TEUF«) og artikel 54 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (»EØS-aftalen«) ved at levere visse mængder af sine tre UMTS-chipsæt til priser, der ligger under kostprisen, med det formål at eliminere Icera, dets største konkurrent på daværende tidspunkt i det markedssegment, der tilbyder avanceret datahastighed (»det førende segment«).
- (2) Overtrædelsen varede fra den 1. juli 2009 til den 30. juni 2011.
- (3) Den 5. juli 2019 og den 15. juli 2019 afgav Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål positive udtalelser om afgørelsen i henhold til artikel 7 i forordning (EF) nr. 1/2003 og om den bøde, der blev pålagt Qualcomm.

2. Markedsafgrænsning

- (4) Det konkluderes i afgørelsen, at det relevante produktmarked er det kommercielle marked for basebandchipsæt, der opfylder UMTS-standarden (»UMTS-chipsæt«).
- (5) Det konkluderes i afgørelsen, at markedet for UMTS-chipsæt er verdensomspændende.

3. Dominerende stilling

- (6) Det fastslås i afgørelsen, at Qualcomm indtog en dominerende stilling på verdensmarkedet for UMTS-chipsæt fra den 1. januar 2009 til den 31. december 2011.
- (7) For det første havde Qualcomm en værdibaseret markedsandel på ca. 60 % på verdensmarkedet for UMTS-chipsæt i denne periode.
- (8) For det andet er verdensmarkedet for UMTS-chipsæt kendetegnet ved en række hindringer for adgang og ekspansion (f.eks. betydelige indledende investeringer i forskning og udvikling til udformning af UMTS-chipsæt og forskellige hindringer i forbindelse med Qualcomms intellektuelle ejendomsrettigheder).
- (9) For det tredje var den kommercielle styrke hos Qualcomms chipsætkunder ikke i stand til at påvirke Qualcomms dominerende stilling i denne periode.

⁽¹⁾ Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 (EFT L 1 af 4.1.2003, s. 1).

4. Misbrug af dominerende stilling

- (10) I afgørelsen fastslås det, at Qualcomm har misbrugt sin dominerende stilling ved at levere visse mængder af tre UMTS-chipsæt (MDM8200-, MDM6200- og MDM8200-baserede chipsæt) til to af sine vigtigste kunder, Huawei og ZTE, til under kostprisen med henblik på at eliminere Icera, dets største konkurrent på daværende tidspunkt i det førende segment af markedet for UMTS-chipsæt.
- (11) Ved at begrænse Iceras vækst hos de to vigtigste kunder i dette segment, som på daværende tidspunkt næsten udelukkende bestod af chipsæt, der anvendes i mobile bredbåndsenheder, havde Qualcomm til hensigt at forhindre Icera, som er en lille og finansielt begrænset opstartsvirksomhed, i at opnå det omdømme og den størrelsesorden, der er nødvendig for at udfordre Qualcomms dominerende stilling på markedet for UMTS-chipsæt, navnlig i lyset af det forventede vækstpotentiale i det førende segment på grund af den globale udbredelse af intelligente mobile enheder, hvorved fabrikanten af originaludstyr i dette segment fratages adgang til en alternativ kilde til chipsæt for mobiltelefoner og begrænser forbrugernes valgmuligheder.
- (12) Qualcomms prispraksis fandt sted, mens Icera søgte at øge sin markedsandel som en levedygtig leverandør af avancerede UMTS-chipsæt, hvilket udgjorde en stigende trussel mod Qualcomms chipsætforretning. Med henblik på at sikre, at Iceras virksomhed ikke kunne nå en størrelse, der kunne udfordre Qualcomms markedsposition, traf Qualcomm forebyggende foranstaltninger i form af priskoncessioner rettet mod to strategisk vigtige kunder, Huawei og ZTE, fordi selskabet mente, at Iceras udviklingsmuligheder afhang af dens evne til at etablere forretningsforbindelser med en af disse virksomheder. Qualcomms forebyggende foranstaltninger var baseret på en strategi med flere chipsæt, der omfattede de tre førende chipsæt, der var i konkurrence med Iceras mest avancerede chipsæt på daværende tidspunkt, og som navnlig havde til formål at beskytte Qualcomms stærke stilling i det store segment af chipsæt til brug i mobiltelefoner, som Icera havde planer om at komme ind på, når det havde vundet indpas i segmentet af chipsæt til brug i mobile bredbåndsenheder.
- (13) Analysen af Qualcomms priser over for Huawei og ZTE og Qualcomms omkostninger til fremstilling af disse chipsæt viser, at Qualcomm solgte visse mængder af disse chipsæt til en pris, der lå under de langsigtede gennemsnitlige differensomkostninger og under alle omstændigheder under de gennemsnitlige samlede omkostninger, samt en begrænset mængde MDM6200-baserede chipsæt til en pris, der lå under de gennemsnitlige variable omkostninger. Resultaterne af prisomkostningstesten er i overensstemmelse med samtidige interne Qualcomm beviser, der viser, at Qualcomm havde til hensigt at udelukke Icera.
- (14) Det konkluderes i afgørelsen, at Qualcomm ikke fremlagde en gyldig objektiv begrundelse eller et effektivitetsforsvar for sin adfærd.
- (15) Det konkluderes i afgørelsen, at Qualcomms underbudspriser over for Huawei og ZTE tilsammen udgjorde en samlet og vedvarende overtrædelse.

5. Kompetence

- (16) Det konkluderes i afgørelsen, at Kommissionen har kompetence til at anvende artikel 102 i TEUF og EØS-aftalens artikel 54 på Qualcomms overtrædelse, da den både blev gennemført og kan forventes at få væsentlige, umiddelbare og forudsigelige konsekvenser i EØS.

6. Påvirkning af samhandelen

- (17) Det konkluderes i beslutningen, at Qualcomms adfærd havde en mærkbar indvirkning på samhandelen mellem medlemsstaterne og mellem de kontraherende parter i EØS.

7. Bøder og retsmidler

- (18) På tidspunktet for vedtagelsen af afgørelsen var Qualcomms overtrædelse bragt til ophør. I henhold til afgørelsen skal Qualcomm imidlertid afholde sig fra at gentage såvel enhver handling eller adfærd, der er beskrevet i afgørelsen, som enhver handling eller adfærd, der har et lignende mål eller en lignende virkning som den adfærd, der er beskrevet i afgørelsen.
- (19) Den bøde, der er pålagt Qualcomm for overtrædelserne, beregnes på grundlag af principperne i retningslinjerne af 2006 for beregning af bøder efter artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning (EF) nr. 1/2003. Det konkluderes i afgørelsen, at den endelige bøde, der skal pålægges Qualcomm, fastsættes til 242 042 000 EUR.
-

V

*(Øvrige meddelelser)*PROCEDURER VEDRØRENDE GENNEMFØRELSEN AF
KONKURRENCEPOLITIKKEN

EUROPA-KOMMISSIONEN

Anmeldelse af en planlagt fusion**(Sag M.9331 — Danaher/GE Healthcare Life Sciences Biopharma)****(EØS-relevant tekst)**

(2019/C 375/08)

1. Den 29. oktober 2019 modtog Kommissionen i overensstemmelse med artikel 4 i Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 ⁽¹⁾ anmeldelse af en planlagt fusion.

Anmeldelsen vedrører følgende virksomheder:

- Danaher Corporation (»Danaher«, USA)
- GE Healthcare Life Sciences Biopharma Business (»GE Biopharma«, USA), der kontrolleres af General Electric Company.

Danaher erhverver kontrol, jf. fusionsforordningens artikel 3, stk. 1, litra b), over hele GE Biopharma.

Den planlagte fusion gennemføres gennem opkøb af aktier og aktiver.

2. De deltagende virksomheder er aktive på følgende områder:

- Danaher: fremstilling og markedsføring af medicinske, industrielle og kommercielle produkter og tjenester
- GE Biopharma: levering af instrumenter, forbrugsartikler og software til forskning, udvikling, procesudvikling og produktionsarbejdsgange i forbindelse med fremstilling af biofarmaceutiske lægemidler, såsom monoklonale antistoffer, vacciner og celle- og genterapi.

3. Efter en foreløbig gennemgang af sagen finder Kommissionen, at den anmeldte fusion muligvis er omfattet af fusionsforordningen. Den har dog endnu ikke taget endelig stilling hertil.

4. Kommissionen opfordrer hermed alle interesserede tredjeparter til at fremsætte eventuelle bemærkninger til den planlagte fusion.

Alle bemærkninger skal være Kommissionen i hænde senest 10 dage efter offentliggørelsen af denne meddelelse. Angiv altid referencen:

M.9331 — Danaher/GE Healthcare Life Sciences Biopharma.

⁽¹⁾ EUT L 24 af 29.1.2004, s. 1 (»fusionsforordningen«).

Bemærkningerne kan sendes til Kommissionen pr. e-mail, fax eller brev. Benyt venligst følgende kontaktoplysninger:

E-mail:COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Fax +32 22964301

Postadresse:

Europa-Kommissionen
Generaldirektoratet for Konkurrence
Registreringskontoret for fusioner
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIEN

ANDET

EUROPA-KOMMISSIONEN

Offentliggørelse af en ansøgning om godkendelse af en væsentlig ændring af varespecifikationen i henhold til artikel 50, stk. 2, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer

(2019/C 375/09)

Denne offentliggørelse giver ret til at gøre indsigelse mod ansøgningen, jf. artikel 51 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 ⁽¹⁾, inden for en frist på tre måneder fra datoen for denne offentliggørelse.

ANSØGNING OM GODKENDELSE AF EN VÆSENTLIG ÆNDRING AF VARESPECIFIKATIONEN FOR EN BESKYTTET OPRINDELSESBETEGNELSE ELLER EN BESKYTTET GEOGRAFISK BETEGNELSE

Ansøgning om godkendelse af en ændring, jf. artikel 53, stk. 2, første afsnit, i forordning (EU) nr. 1151/2012

»Queso de Valdeón«

EU-nr.: PGI-ES-0267-AM01 — 5.7.2018

BOB () BGB (X)

1. Ansøgende sammenslutning og legitim interesse

Sammenslutningens navn: Consejo Regulador de la Indicación Geográfica Protegida »Queso de Valdeón«

Adresse: C/El Cantón, s/n, 24915 Posada de Valdeón (León) Spanien

Telefon: +34 987740514

E-mail: quesosv@quesospicosdeeuropa.com

Den ansøgende sammenslutning repræsenterer de kollektive interesser for producenterne af »Queso de Valdeón« og har en legitim interesse i at anmode om ændringer af varespecifikationen for den beskyttede geografiske betegnelse »Queso de Valdeón«. Den fremmer også beskyttelsen af betegnelsen.

2. Medlemsstat eller tredjeland

Spanien

3. Afsnit i varespecifikationen, som berøres af ændringen

- ☐ Produktets navn
- ☒ Beskrivelse af produktet
- ☐ Geografisk område
- ☒ Bevis for oprindelse
- ☒ Produktionsmetode

⁽¹⁾ EUT L 343 af 14.12.2012, s. 1.

- ☐ Tilknytning
- ☒ Mærkning
- ☒ Andet (kontrolstruktur)

4. Type ændring(er)

- ☒ Ændring — der ikke kan betegnes som en mindre ændring, jf. artikel 53, stk. 2, tredje afsnit, i forordning (EU) nr. 1151/2012 — af varespecifikationen for en registreret BOB eller BGB.
- ☐ Ændring — der ikke kan betegnes som en mindre ændring, jf. artikel 53, stk. 2, tredje afsnit, i forordning (EU) nr. 1151/2012 — af varespecifikationen for en registreret BOB eller BGB, for hvilken der ikke er offentliggjort et enhedsdokument (eller tilsvarende).

5. Ændringer

Ændring 1

Afsnittet »Beskrivelse af produktet«

Begrundelse for ændringen

I første afsnit beskrives osten nærmere for bedre at beskrive produktets egenskaber.

Denne ændring vedrører punkt 4.2 i det oprindelige enhedsdokumentet eller tilsvarende dokumenter.

Nuværende affattelse af varespecifikationen

De oste, der er omfattet af den beskyttede geografiske betegnelse »Queso de Valdeón«, er fede blåskimmeloste, der fremstilles af komælk eller af en blanding af ko- og fåre- og/eller gedemælk og fremstår som hele oste eller æltede oste.

Foreslået ændring

De oste, der er omfattet af den beskyttede geografiske betegnelse »Queso de Valdeón«, er fede blåskimmeloste, der fremstilles af rå eller pasteuriseret komælk eller af en blanding af komælk og fåre- og/eller gedemælk ved laktisk og enzymatisk koagulering af mælken, modnet i mindst to måneder for oste fremstillet af råmælk og en måned for oste fremstillet af pasteuriseret mælk. De fremstår som hele oste eller æltede oste.

Ændring 2

Afsnittet »Beskrivelse af produktet«

Begrundelse for ændringen

Intervallerne for ostens vægt udvides lidt (fra 0,5-3 kg til 0,2-3 kg). Denne udvidelse påvirker ikke egenskaberne for »Queso de Valdeón«. Denne ændring skyldes, at forbrugernes kostvaner har ændret sig som følge af sociodemografiske forandringer i befolkningen, der har givet anledning til ændrede forbrugsmønstre. En af ændringerne er, at der efterspørges fødevarer i mindre formater på grund af faldet i antallet af familiemedlemmer.

Det fremgår ligeledes af dette afsnit, at osten kan præsenteres i portionsstørrelser.

Derimod har forskellige virksomheders (f.eks. hoteller, distributionskæder og industrien) øgede anvendelse af kvalitetsmærkede ingredienser medført en stigning i efterspørgslen efter større portioner af ikke faste ingredienser som f.eks. den æltede ost, der er beskyttet af denne BGB. Derfor er intervallet for emballagernes nettoindhold, når det gælder æltet ost, forhøjet til 6 kg.

Henset til denne efterspørgsel bør sammenslutningen søge nye afsætningsområder for sine produkter, der er tilpasset udviklingen og kravene på markedet, uden at der gås på kompromis med kvaliteten.

Disse ændringer vedrører punkt 4.2 i det oprindelige enhedsdokument eller tilsvarende dokumenter.

Nuværende affattelse af varespecifikationen

1. Den hele osts egenskaber

- Morfologiske egenskaber:
 - cylinderformet, med let konkav over- og underside;

— maksimal højde på 15 cm og maksimal diameter på 25 cm;

— vægt på mellem 0,5 og 3 kg.

2. Den æltede osts egenskaber

— Morfologiske egenskaber:

Den udbydes i emballager med et nettoindhold på mellem 20 g og 1,5 kg.

Den æltede ost er fuldstændig homogen og uden skorpe.

Foreslået ændring

1. Den hele osts egenskaber

— Morfologiske egenskaber:

— cylinderformet, med let konkav over- og underside;

— maksimal højde på 15 cm og maksimal diameter på 25 cm;

— vægt på mellem 0,2 og 3 kg.

— Osten kan ligeledes udbydes i portionsstørrelser.

2. Den æltede osts egenskaber

— Morfologiske egenskaber:

Den udbydes i emballager med et nettoindhold på mellem 20 g og 6 kg. Emballager med et nettoindhold på over 1,5 kg er udelukkende bestemt for restauranter, distributionskæder og industrien.

Den æltede ost er fuldstændig homogen og uden skorpe.

Ændring 3

Afsnittet »Beskrivelse af produktet« 1. — Den hele osts egenskaber

Begrundelse for ændringen

Afsnittets sidste stykke indeholdende de forskellige muligheder for, hvordan osten kan udbydes, udgår. Det anses for mere hensigtsmæssigt at medtage disse præciseringer i afsnit 3.2 for at angive, at osten kan udbydes i portionsstørrelser, og i afsnit 3.6 om mærkning, som omfatter muligheden for at markedsføre produktet i portionsstørrelser, når blot det er emballeret, og forbrugeren kan genkende oprindelsen.

Beskrivelsen af, hvordan portionsstørrelserne opnås, og deres vægt, hvis anvendelse er begrundet i behovet for at imødegå forbrugerefterspørgslen efter mindre størrelser, udgår, fordi hverken en størrelse på under 250 gram eller portionsstørrelsernes form ændrer kvaliteten af »Queso de Valdeón«.

Denne ændring vedrører punkt 4.2 i det oprindelige enhedsdokumentet eller tilsvarende dokumenter.

Tekst i varespecifikationen, der udgår

Den hele ost kan også markedsføres i portionsstørrelser, der opnås ved hjælp af tværsnit langs cylinderens radius. Den naturlige skorpe bevares, og minimumsvægten er 250 g.

Ændring 4

Afsnittet »Bevis for, at produktet har oprindelse i det geografiske område«

Begrundelse for ændringen

Hele dette afsnit er blevet omskrevet for at gøre det lettere at læse og for at tilpasse det til gældende lovgivning.

Henvisningerne til godkendelsen eller til kontrolorganets kontrol er udgået for ikke at bidrage til en begrænsning af varernes frie bevægelighed og den frie udveksling af tjenesteydelser.

Denne ændring vedrører punkt 4.4 i det oprindelige enhedsdokumentet eller tilsvarende dokumenter.

Nuværende affattelse af varespecifikationen

— Ostene må kun stamme fra ostemejerier og modningslokaler, der er opført i kontrolorganets registre.

- Ostemejerierne og modningslokalerne skal underkastes en første vurdering i forbindelse med registreringen og regelmæssige vurderinger vedrørende vedligeholdelsen, som registreres hos kontrolorganet.
- Ostene skal fremstilles efter den metode, der er beskrevet i denne varespecifikation.
- Kun oste, der har opfyldt alle kontrolprocedurens krav, kan markedsføres med oprindelsesgaranti, som er bekræftet ved kontrolorganets overensstemmelsesmærke.
- Antallet af kontroletiketter, som kontrolorganet udsteder til osteindustrierne, beregnes på grundlag af mængden af forarbejdet mælk og vægten af de forskellige typer ost, der er fremstillet.
- De regelmæssige kontroller og vurderinger baseres på analyser af mælken, når den ledes til ostekarret, inspektion af fremstillingsmetoden, revision af dokumentation, kontrol af lagre, udtagning af stikprøver og prøver af produktet.
- Hvis kontrolorganet konstaterer uregelmæssigheder, anvender det om fornødent den sanktionsordning, der er fastlagt i dets forskrifter.
- Kontrolorganet fører et register over antal og mængder af nummererede identifikationsmærker, ejerskabsattester og udstedte certifikater.

Foreslået ændring

- Ostene må kun stamme fra registrerede og kontrollerede ostemejerier og modningslokaler.
- Ostemejerierne og modningslokalerne skal underkastes en første vurdering i forbindelse med registreringen og regelmæssige vurderinger med henblik på deres opretholdelse i registrene.
- Ostene skal fremstilles efter den metode, der er beskrevet i punkt E) i denne varespecifikation.
- Kun oste, der har opfyldt alle kontroller i fremstillingsprocessen, kan markedsføres med oprindelsesgaranti, som er bekræftet ved mærkning med den beskyttede geografiske betegnelse.
- De regelmæssige kontroller og vurderinger baseres på analyser af mælken, når den ledes til ostekarret, inspektion af fremstillingsmetoden, revision af dokumentation, kontrol af lagre, udtagning af stikprøver og prøver af produktet.
- Alle aktører skal kunne identificere:
 - a) leverandøren, mængden og oprindelsen af al den mælk, der er modtaget
 - b) alle de mærkede ostes aftager, mængde og bestemmelsessted
 - c) sammenhængen mellem den i litra a) omhandlede mælk, der er modtaget, og hvert af de i litra b) omhandlede mærkede partier af ost.

Ændring 5

Afsnittet »Produktionsmetode«

Begrundelse for ændringen

Modningsperioden for oste, der er fremstillet af pasteuriseret mælk er blevet ændret fra minimum halvanden måned til minimum en måned. Denne nedsættelse påvirker ikke den naturlige modningsproces og heller ikke produktets slutegenskaber, men er en tilpasning til de hele ostes lavere vægt.

Denne ændring vedrører punkt 4.5 i det oprindelige enhedsdokumentet eller tilsvarende dokumenter.

Nuværende affattelse af varespecifikationen

Modningsperioden varer mindst to måneder for oste, der er fremstillet af råmælk, og halvanden måned for oste, der er fremstillet af pasteuriseret mælk.

Foreslået ændring

Modningsperioden varer mindst to måneder for oste, der er fremstillet af råmælk, og en måned for oste, der er fremstillet af pasteuriseret mælk.

Ændring 6

Afsnittet »Produktionsmetode«

Begrundelse for ændringen

Teksten vedrørende mærkning og kontrolmærkning af ostene udgår, eftersom det er mere hensigtsmæssigt at medtage disse oplysninger i afsnittet »Mærkning«. Jf. teksten i ændringsforslaget til afsnittet »Mærkning«, der nævner den nye placering af nævnte tekst i varespecifikationen.

Denne ændring påvirker ikke det oprindelige enhedsdokument eller tilsvarende dokumenter.

Den tekst i afsnittet »Produktionsmetode« i varespecifikationen, der udgår

Til slut påføres ostene og emballagen til den æltede ost inden markedsføringen en etiket og en kontroletiket.

Ændring 7

Afsnittet »Mærkning«

Begrundelse for ændringen

Alle henvisninger til muligheden for at markedsføre den hele ost, den æltede ost eller portionsstørrelser, når blot de er emballeret, og forbrugeren kan genkende oprindelsen, flyttes til dette afsnit.

Henvisningerne til godkendelsen eller til kontrolorganets kontrol er udgået for ikke at bidrage til en begrænsning af varernes frie bevægelighed.

Indholdet af nogle af de valgfrie angivelser, der skal medtages, præciseres, og logoet for den beskyttede geografiske betegnelse tilføjes, eftersom det ikke fremgår af den nuværende varespecifikation.

Den udgåede tekst i afsnittet »Produktionsmetode« omhandlet i ændring 6 er medtaget.

Denne tekst er blevet omarbejdet for at sikre en bedre forståelse.

Denne ændring vedrører punkt 4.8 i det oprindelige enhedsdokumentet eller tilsvarende dokumenter.

Nuværende affattelse af varespecifikationen

De vareetiketter, der er særegne for hver enkelt registreret erhvervsvirksomhed, skal være forsynet med angivelsen »beskyttet geografisk betegnelse »Queso de Valdeón« og kontrolorganets logo. De skal være godkendt af kontrolorganet.

Derudover skal de ledsages af overensstemmelsesmærket for den beskyttede geografiske betegnelse, der er den nummererede kontroletiket udstedt af kontrolorganet. Dette overensstemmelsesmærke garanterer produktets sporbarhed.

Den nummererede kontroletiket skal anbringes således, at den ikke kan genbruges. Den skal være påført angivelsen »Consejo Regulador de la Indicación Geográfica Protegida »Queso de Valdeón« og kontrolorganets logo.

Kontrolorganet fastlægger i sin kvalitetshåndbog de supplerende regler for anvendelsen af overensstemmelsesmærket i overensstemmelse med den beskyttede geografiske betegnelse, for så vidt angår dens størrelse og placering på produktet.

Foreslået ændring

»Queso de Valdeón« kan med henblik på markedsføringen præsenteres hel, i portionsstørrelser eller som æltet ost, når blot den er emballeret, og forbrugeren kan genkende dens oprindelse.

De vareetiketter, som det beskyttede produkt, der markedsføres, er forsynet med, skal være forsynet med den beskyttede geografiske betegnelses navn og logo.

De oste, der markedsføres som hele oste og æltede oste, skal være forsynet med en kontroletiket med et individuelt løbenummer. Denne kontroletiket skal være forsynet med den beskyttede geografiske betegnelses navn og logo.

Oste, der markedsføres i portionsstørrelser, skal på etiketten være forsynet med den beskyttede geografiske betegnelses navn og logo og med henvisninger til deres oprindelse.

Umiddelbart før markedsføringen anbringes en etiket og en kontroletiket på ostene og emballagen til den æltede ost.

Logoet for BGB er:

Ændring 8

Afsnittet »Kontrolstruktur«

Begrundelse for ændringen

Kontrolorganet er Instituto Tecnológico Agrario de Castilla y León, som er den kompetente myndighed.

Denne ændring vedrører punkt 4.7 i det oprindelige enhedsdokumentet eller tilsvarende dokumenter.

Nuværende affattelse af varespecifikationen

Navn: Consejo Regulador de la Indicación Geográfica Protegida »Queso de Valdeón«

Adresse: C/El Cantón, s/n. 24915-Posada de Valdeón (León)

Telefon: +34 987 740 514

Fax +34 987 740 568

Kontrolorganet for den beskyttede geografiske betegnelse »Queso de Valdeón« overholder den europæiske standard EN 45011 »Generelle krav til organer, der udfører produktcertificering«.

Foreslået ændring

Instituto Tecnológico Agrario de Castilla y León

Ctra. de Burgos Km 119. Finca Zamadueñas

47071 Valladolid (E)

Telefon: +34 983 412 034

Fax + 34 983 412 040

E-mail: controloficial@itacyl.es

I henhold til artikel 139 i lov nr. 1/2014 af 19. marts 2014 om landbrug i Castille-et León har Instituto Tecnológico Agrario de Castilla y León via underdirektoratet for kvalitet og fremme af fødevarer ansvaret for kontrollen med overholdelsen af de betingelser, der er fastsat i denne varespecifikation for den beskyttede geografiske betegnelse »Queso de Valdeón«.

ENHEDSDOKUMENT

»Queso de Valdeón«

EU-nr.: PGI-ES-0267-AM01 — 5.7.2018

BOB () BGB (X)

1. **Betegnelse**

»Queso de Valdeón«

2. **Medlemsstat eller tredjeland**

Spanien

3. Beskrivelse af landbrugsproduktet eller fødevaren

3.1. Produkttype

Kategori 1.3. Ost

3.2. Beskrivelse af produktet med betegnelsen i punkt 1

De oste, der er omfattet af den beskyttede geografiske betegnelse »Queso de Valdeón«, er fede blåskimmeloste, der fremstilles af rå eller pasteuriseret komælk eller af en blanding af komælk og fåre- og/eller gedemælk ved laktisk og enzymatisk koagulering af mælken, modnet i mindst to måneder for oste fremstillet af råmælk og en måned for oste fremstillet af pasteuriseret mælk. De fremstår som hele oste eller æltede oste.

1. Den hele osts egenskaber

Morfologiske egenskaber

Cylinderformet, med let konkav over- og underside.

En maksimal højde på 15 cm og en maksimal diameter på 25 cm;

En vægt på mellem 0,2 og 3 kg.

Osten kan ligeledes udbydes i portionsstørrelser.

Fysiske og kemiske egenskaber

Et fedtindhold på mindst 45 % i tørstof.

Et vandindhold på minimum 30 %.

Et saltindhold på under 3,5 %.

Organoleptiske egenskaber

Skorpen på den hele ost er naturlig, tynd, blød og gullig med grålige nuancer.

I tværsnit er osten kendetegnet ved en glat tekstur med mange, jævnt fordelte og uregelmæssige huller, der er af forskellig størrelse, og en blågrøn farve.

Ostemassen er elfenbensfarvet over mod flødefarvet, intenst skinnende og med let markeret skimmel alt efter modningsgrad.

Ostemassen er ikke særlig elastisk og smuldrende, den er ikke særlig fast og fremviser en middel formbarhed, den smelter i munden og har en god opløselighed og en begrænset klæbeevne.

Halvmodne oste har en let syrlig eller mælkeagtig lugt med en meget karakteristisk lugt af skimmel.

Efterhånden som modningen skrider frem, forsvinder den mælkeagtige lugt, duften bliver mere vedholdende og intens, og en krydret, frugtagtig og endog aromatisk duft dukker op, selv om lugten af skimmel varer ved.

Smagen er intens, salt og stærk, en anelse skarp, hvilket bliver mere udtalt, efterhånden som modningen skrider frem, og fremhæves af tilsætningen af gede- eller fåremælk.

Vedvarende eftersmag, navnlig når det gælder de mest modne oste.

2. Den æltede osts egenskaber

Morfologiske egenskaber

Den præsenteres i emballager med et nettoindhold på mellem 20 g og 6 kg.

Emballager med et nettoindhold på over 1,5 kg er udelukkende bestemt for restauranter, distributionskæder og industrien.

Den æltede ost er fuldstændig homogen uden skorpe.

Fysiske og kemiske egenskaber

Fedtindhold på mindst 45 % i tørstof.

Vandindhold på minimum 30 %.

Saltindhold på under 3,5 %.

Organoleptiske egenskaber

Ostemassen er elfenbensfarvet med blågrønne nuancer, og den er ikke skinnende.

Ostemassen bliver endnu mere blød og fedtet, når produktets temperatur stiger; den har en middel konsistens og nærmer sig det cremede.

Osten har en let syrlig eller mælkeagtig duft, en duft af skimmel, der er vedvarende og intens.

Cremen smelter i munden og har en god opløselighed og middel klæbeevne.

Smagen er intens og lidt stærk og fremhæves af tilsætningen af gede- eller fåremælk.

Osten har en intens salt smag med en lidt stærk fornemmelse.

Smagen er vedvarende.

3.3. *Foder (kun for produkter af animalsk oprindelse) og råvarer (kun for forarbejdede produkter)*

Minimumsanalyseniveauerne i ostekarret efter blanding af de forskellige mælkesorter er:

- fedtindhold: 3,5 %
- proteinindhold: 3,1 %
- tørstofindhold: 12,0 %

3.4. *Specifikke etaper af produktionen, som skal finde sted i det afgrænsede geografiske område*

Fremstillingen af osten, herunder modning, skal finde sted i det afgrænsede geografiske område.

3.5. *Særlige regler for udskæring, rivning eller emballering osv. af det produkt, som betegnelsen henviser til*

—

3.6. *Særlige regler for mærkning af det produkt, som betegnelsen henviser til*

»Queso de Valdeón« kan med henblik på markedsføringen præsenteres hel, i portionsstørrelser eller som æltet ost, når blot den er emballeret, og forbrugeren kan genkende dens oprindelse.

De vareetiketter, som det beskyttede produkt, der markedsføres, er forsynet med, skal være forsynet med den beskyttede geografiske betegnelses navn og logo.

De oste, der markedsføres som hele oste og æltede oste, skal være forsynet med en kontroletiket med et individuelt løbenummer. Denne kontroletiket skal være forsynet med den beskyttede geografiske betegnelses navn og logo.

Oste, der markedsføres i portionsstørrelser, skal på etiketten være forsynet med den beskyttede geografiske betegnelses navn og logo og med henvisninger til deres oprindelse.

Umiddelbart før markedsføringen anbringes en etiket og en kontroletiket på ostene og emballagen til den æltede ost.

Logoet for BGB er:

4. **Kort angivelse af det geografiske områdes afgrænsning**

Kommunen Posada de Valdeón (León).

5. Tilknytning til det geografiske område

Produktets tilknytning til det geografiske område er begrundet i forskellige faktorer såsom regionens klima, den traditionelle fremstillingsmetode og ostens omdømme.

»Queso de Valdeón« er opkaldt efter kommunen Posada de Valdeón, der er beliggende i nationalparken Picos de Europa. Dette område er omgivet af store naturlige barrierer, der gør det til et helt afgrænset område. Disse barrierer er bjergpasset Panderruedas (1 450 meter), bjergpasset Pontón (1 311 meter) og bjergpasset Pandetrave (1 562 meter).

Midt inde mellem disse høje bjerge ligger en dyb dal i gennemsnitligt 650 meters højde.

Klimaet i det afgrænsede område kan betegnes som højlandsklima. Vintrene er kolde og lange med mange dage med frost (over 100 dage mellem november og april) og meget nedbør, ofte i form af sne. Somrene er korte og kølige (med minimumtemperaturer på gennemsnitlig 5-6 °C og maksimumtemperaturer på gennemsnitlig 18 °C), kraftig nedbør skønt af kortere varighed end resten af året. Luftfugtigheden er høj på grund af dis og tåge.

Den årlige nedbørsmængde er 1 100 mm i dalen og 1 800 mm på bjergtoppene.

Alt dette og tilstedeværelsen af grotter i området har historisk set fremmet udviklingen af de kendetegn, der er specifikke for modningen af oste fremstillet af de råvarer, der er tilgængelige i det geografiske område på grund af dets ujævne terræn.

Det særlige mikroklima i regionen kombineret med den traditionelle fremstillingsmetode fremmer udviklingen af den inokulerede mikroflora, der kendetegner ostene i denne region.

Produktets egenart er umiddelbart indlysende, eftersom der er tale om en blåskimmelost, og dens udseende er dermed forskellig fra de andre oste, der fremstilles i området, men denne egenart bliver særlig bemærkelsesværdig ved udskæring af ostemassen, som har huller af forskellig størrelse og en blågrøn farve, den modnes under de modningsforhold med kolde temperaturer og høj luftfugtighed, som også hersker i de grotter, der blev anvendt til dette formål i det geografiske område, hvilket tilstedeværelsen af skimmel i såvel duft som smag vidner om.

Flere tekster fra det 19. århundrede og starten af det 20. århundrede dokumenterer den håndværksmæssige fremstilling af de beskyttede oste under disse fremstillingsvilkår. I dag anvendes der i Valdeón-dalen fremstillingsprocesser svarende til dem, der er blevet anvendt i århundreder, side om side med andre processer, i hvilke der er blevet indarbejdet nye teknologier. Ikke desto mindre anvendes de grundlæggende principper i den fremstillingsmetode, der er beskrevet i de i dette punkt omhandlede vidnesbyrd, fortsat fuldt ud.

Ostefremstillingen i Valdeón-dalen går helt tilbage til før romertiden, hvor gedemælk blev anvendt som råmateriale.

De første skriftlige henvisninger til fremstillingen af ost i Valdeón-dalen stammer fra midten af det 19. århundrede. Pascual Madoz henviser i *Diccionario* (1845-1859) til fremstillingen af ost og til størrelsen af gedebestanden i landsbyerne i Valdeón-dalen.

I anden halvdel af det 19. århundrede var fremstillingen af ost i Valdeón-dalen et vigtigt erhverv. Når husdyrene græssede på de højtliggende græsgange om sommeren, blev mælken forarbejdet til ost i selve bjerghytterne, eller den blev transporteret ned i dalen. Grevnen af Saint-Saud bevidnede dette i 1892: »De kraftige unge kvinder fra Valdeón begiver sig derop morgen og aften, med deres træsko forsynet med tre små træklodser under sålen, belæst med en vadsæk af gedeskind, som på udturen indeholder deres mad og på hjemturen indeholder sejldugssække med den mælk, der er malket på græsgangen.«

Det fremgår af talrige beretninger, at fremstillingen af blåskimmelost i Valdeón-dalen med henblik på afsætning på de regionale markeder var et vigtigt erhverv fra starten af det 20. århundrede. Doña Marmeta Pérez Marcos' vidnesbyrd er særlig relevant: »Hele min familie er fra Caín, og jeg er også født der i 1922. Fremstillingsmetoden gik i arv til mine forældre fra deres forfædre, og jeg har anvendt metoden indtil for nylig. Vi anvendte gedeløbe til at koagulere mellem 50 og 60 liter mælk om dagen. Vi fremstillede oste på lidt over 1 kg. Vi transporterede dem på æselryg til Puentealmuey mere end 50 km væk, hvor de blev solgt. Lige efter krigen blev de solgt for 36 pesetas pr. kilo. Vi begyndte først at tage til Arenas de Cabrales for at sælge ostene efter krigen. Ostene blev fremstillet af gede- og fåremælk og en lille smule komælk, hvortil vi tilsatte osteløbe. Når mælken var koaguleret, lagde vi ostene i det, vi kaldte »arno«, og derefter i en bakke (»duerna«), hvor vollen løb fra i to dage. Vi tog dem ud og lagde dem på gulvet i hytterne, så de kunne tørre. Efter 14 dage var de klar. Men vi anbragte dem i grotterne, så de kunne blive blå og gode. Efter en måned var osten fremragende.«

Henvisning til offentliggørelsen af varespecifikationen

(Artikel 6, stk. 1, andet afsnit, i nærværende forordning)

http://www.itacyl.es/documents/20143/342640/2019_02_8+Pliego+Q+Valde%C3%B3n+.pdf/fbc379cc-8473-8829-744b-6baf02ed5ba7

ISSN 1977-0871 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2393 (papirudgave)

Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA